

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Ondřej Zubík

**Závazkové poměry s mezinárodním prvkem
se zaměřením na spotřebitelské smlouvy**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Bříza, LL.M., Ph.D.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 20.03.2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 145 020 znaků včetně mezer.

Ondřej Zubík

V Praze dne 20.03.2023

Poděkování

Rád bych poděkoval JUDr. Petrovi Břízovi, LL.M., Ph.D. za vedení mé diplomové práce a za jeho cenné rady a připomínky. Rovněž bych rád poděkoval své rodině a přátelům za jejich podporu.

Obsah

Úvod.....	1
1 Vymezení základních pojmů.....	3
1.1 Závazkový poměr	3
1.1.1 Smlouva a nároky ze smluv	5
1.2 Mezinárodní prvek.....	5
1.3 Spotřebitelská smlouva.....	7
1.3.1 Vymezení dle nařízení Řím I	8
1.3.2 Vymezení dle nařízení Brusel I bis	9
2 Subjekty spotřebitelské smlouvy	13
2.1 Spotřebitel.....	13
2.1.1 Fyzická osoba a konečný uživatel věci	15
2.1.2 Smíšený účel smlouvy.....	16
2.2 Podnikatel	17
3 Určení rozhodného práva smluvních závazků	19
3.1 Pojem rozhodného práva	19
3.2 Rozhodné právo závazkových poměrů ze smluv	20
3.2.1 Nařízení Řím I.....	21
3.2.2 Volba práva	22
3.3 Rozhodné právo závazků ze spotřebitelských smluv	23
3.3.1 Volba práva ve spotřebitelské smlouvě.....	23
4 Jurisdikce	26
4.1 Jurisdikce u závazkových poměrů	26
4.1.1 Nařízení Brusel I bis.....	27
4.2 Jurisdikce u spotřebitelských smluv	28
4.2.1 Ujednání o příslušnosti.....	30
5 Bydliště spotřebitele.....	32
5.1 Obvyklý pobyt	32
5.2 Bydliště.....	33
5.3 Změna obvyklého pobytu	35
5.4 Změna bydliště spotřebitele.....	35
5.5 Neznáme bydliště spotřebitele.....	39

6	Interpretace zaměřování činnosti podnikatele.....	41
6.1	Kolizní úprava	41
6.2	Jurisdikční úprava.....	42
6.3	Vymezení pojmu zaměřování činnosti dle judikatury SDEU	43
6.3.1	Rozsudek ve věci Rudolf Gabriel proti Schlank & Schick	43
6.3.2	Rozsudek ve věci Peter Pammer a Hotel Alpenhof	44
6.3.3	Rozsudek ve věci Daniela Mühlleitner proti Ahmadu Yusufimu a Wadatu Yusufimu.....	47
6.3.4	Rozsudek ve věci Lokman Emrek proti Vladovi Sabranovicovi	48
6.3.5	Rozsudek ve věci Rüdiger Hobohm proti Benedikt Kampik a dalším.....	49
6.4	Pojem zaměřování činnosti v české judikatuře.....	50
6.5	Test nezaměřování	51
6.6	Shrnutí	54
	Závěr.....	57
	Seznam použitých zkratk.....	60
	Seznam použitých zdrojů	63
	Abstrakt	72
	Abstract	73

Úvod

V minulosti byl svět rozdělený na ohraničené státy a obchodování běžných lidí (spotřebitelů) probíhalo primárně uvnitř těchto států. Z pohledu práva to jistě bylo jednodušší. S globalizací roste počet smluv uzavíraných na internetu, a tak spotřebiteli jednoho státu nečiní problém objednat si zboží ze státu jiného. Spotřebitel si ani nemusí uvědomit, že objednává zboží z jiného státu, jelikož obchodování v rámci vnitřního trhu se stalo samozřejmostí.

Ačkoliv název této práce cílí na závazkové poměry, rozhodl jsem se věnovat pouze smluvním závazkům, a to především se zaměřením na jednu ze zvláštních kategorií závazkového smluvního práva, ochrannému režimu pro spotřebitele v mezinárodním právu soukromém. Cílem této práce je zasadit spotřebitelskou smlouvu do kontextu mezinárodního práva soukromého. Kolizní právo a mezinárodní procesní právo jsou velkou měrou ovlivněné evropským právem. Budu proto pracovat hlavně s evropskou legislativou, tj. nařízením Brusel I bis¹ a Řím I² a judikaturou Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“ nebo „Soudní dvůr EU“).

Ochraně spotřebitele je v poslední době věnována velká pozornost. Tuto ochranu lze spatřit také v normách mezinárodního práva soukromého. Kolizní a procesní normy spolu bezpochyby úzce souvisejí, jelikož místo soudu determinuje mimo jiné aplikování kolizního práva. Proto jsem se rozhodl nerozdělovat tuto ochranu a věnuji se oběma větvím.

Spotřebitel má slabší ekonomickou a právní pozici v porovnání s podnikatelem, tudíž si zaslouží ochranu, která vyváží jeho nerovné postavení a poskytne mu příslušnou spravedlnost.³ Úprava se tak snaží neodradit spotřebitele od podání žaloby proti podnikateli. Tato situace by mohla nastat, kdyby byl spotřebitel povinen podat žalobu u soudu státu, ve kterém má podnikatel

---

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „Brusel I bis“, nebo „nařízení Brusel I bis“).

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (dále jen „Řím I“ nebo „nařízení Řím I“).

³ WILDERSPIN, M. in ALFONSO-LUIS, Calvo Caravaca., Andrea. BONOMI, Javier. CARRASCOSA GONZALEZ, et al. MAGNU. *Rome I Regulation - Commentary*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt, 2016, ISBN 978-3-504-08006-8, s. 455.

bydliště, nebo sídlo.⁴ Také je potřeba upozornit, že se často jedná o spory malé hodnoty, čehož by podnikatel mohl vědomě zneužívat.⁵

Cíl této práce spočívá v zodpovězení těchto otázek: (i) Na jaké smlouvy dopadá ochrana stanovená v čl. 6 Řím I a čtvrtém oddíle Brusel I bis a jak se tato ochrana projevuje? (ii) Jak se řeší situace v případě změny bydliště, či neznámého bydliště spotřebitele po uzavření smlouvy a (iii) jaká kritéria jsou rozhodná při posuzování zaměřovací činnosti podnikatele na členský stát, v němž má spotřebitel (obvyklé) bydliště? K naplnění těchto cílů budu užívat zejména metody analýzy, popisu a komparace.

V prvních dvou kapitolách práce se budu věnovat definici a rozboru nejdůležitějších pojmů, tj. závazkovému poměru, mezinárodnímu prvku, spotřebitelské smlouvě a účastníkům spotřebitelské smlouvy. Ačkoli je smlouva uzavřena mezi spotřebitelem a podnikatelem, musí také splnit další definiční znaky uvedené v čl. 6 Řím I a čl. 17 Brusel I bis. A tak definování spotřebitelské smlouvy je nutné rozdělit podle nařízení Řím I a podle nařízení Brusel I bis, jelikož oblasti jejich působnosti se nekryjí. Vymezení spotřebitele je náročnější, proto jemu a podnikateli budu věnovat celou druhou kapitolu.

V dalších dvou kapitolách stručně vysvětlím pravidla, dle kterých se určuje rozhodné právo a příslušný soud v oblasti smluvních závazkových poměrů, a především spotřebitelské smlouvy.

V posledních dvou kapitolách práce naváží na předešlé kapitoly a přejdu ke konkrétnějším otázkám. V páté kapitole se budu zabývat problematikou bydliště spotřebitele. S tím souvisí vymezení obvyklého bydliště podle nařízení Řím I a bydliště podle nařízení Brusel I bis a následně se budu věnovat řešení situací v případě migrace nebo neznámého bydliště spotřebitele. Předmětem poslední kapitoly je koncepce zaměřování profesionální nebo podnikatelské činnosti podnikatele na členský stát, ve kterém má bydliště spotřebitel. Jaké indicie vedou k úsudku, že se podnikatel zaměřuje na určitý stát, analýze nejdůležitějších rozhodnutí SDEU a judikatuře českých soudů.

---

⁴ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 19. ledna 1993, věc C-89/91 (dále také jako „rozsudek ve věci Shearson Lehman Hutton“), bod 18.

⁵ KYSELOVSKÁ, T. in ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Klára DRLIČKOVÁ, Tereza KYSELOVSKÁ a Jiří VALDHANS. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, ISBN 978-80-7598-123-3, s. 225.

1 Vymezení základních pojmů

Abych dospěl k zamýšlenému cíli této práce, musím vymezit základní pojmy. Nejprve rozeberu pojem závazek neboli závazkový poměr a smlouvu. Následně se přesunu k mezinárodnímu prvku, který je nezbytný proto, abychom se pohybovali na poli mezinárodního práva soukromého. Nakonec vymezím spotřebitelskou smlouvou dle nařízení Řím I a Brusel I bis.

1.1 Závazkový poměr

Definovat závazkový poměr podle unijního práva je poměrně komplikované, a tak si nejprve pomohu českou právní úpravou. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obč. zák.“ nebo „občanský zákoník“) obsahuje vymezení závazku v ustanovení § 1721, tak že „*Ze závazku má věřitel vůči dlužníku právo na určité plnění jako na pohledávku a dlužník má povinnost toto právo splněním dluhu uspokojit.*“ Z uvedené definice vyplývá, že závazkový poměr neboli závazek (nebo také obligace, či závazkový vztah) je společenský vztah mezi věřitelem a dlužníkem. Věřitel je oprávněný z tohoto vztahu a má právo na určité plnění od dlužníka (pohledávka). Naopak dlužník je povinný ze závazku a má povinnost toto právo věřiteli uspokojit (dluh). Závazkové právo představuje důležitou součást soukromého práva a je charakteristické svou relativností. Závazky působí inter partes, tedy mezi stranami, čímž se odlišují od věcných práv, které působí erga omnes, tj. proti všem.⁶

Závazky lze ale definovat různými způsoby. Raban definuje závazek mimo výše uvedeného v právní rovině tak, že se jedná o společenský vztah, který je upraven právem, čímž je myšleno, že „...*je jeho obsah za právem stanovených podmínek vynutitelný a chráněný...*“.⁷ Nejčastější rozdělení závazku je dělení dle způsobu jejich vzniku. Jsou jimi závazky z právních jednání a mimosmluvní závazky. Závazky z právních jednání jsou závazky kontraktní, které vznikají společnou vůlí dvou nebo více osob, nebo kvazikontraktní, které vznikají z právního jednání pouze jedné osoby. Mimosmluvní závazky pak představují závazky deliktní, závazky kvazideliktní, nebo závazky z dalších právních skutečností.⁸

---

⁶ HULMÁK, M. in: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, ISBN 978-80-7400-535-0, s. 3 až 5.

⁷ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm - Vydavatelství a nakladatelství, 2019, ISBN 978-80-87713-18-1, s. 22.

⁸ *Ibid.*, s. 32 a 33.

Na unijní úrovni je rozhodné právo pro závazky upraveno v nařízeních Řím I a Řím II⁹ a vedle toho nařízením Brusel I bis je upravena jurisdikce pro závazky. Oblast působnosti nařízení Řím I jsou smluvní závazkové poměry,¹⁰ zatímco nařízení Řím II se věnuje mimosmluvním závazkovým poměrům.¹¹ Je potřeba upozornit, že pojmy smluvní závazkový vztah a mimosmluvní závazkový vztah, a také další pojmy používané v nařízeních, musí být vykládány autonomně na právních úpravách v jednotlivých smluvních členských státech a musí respektovat systematiku a cíl těchto nařízení.¹² Uvedená nařízení však pojem závazkový vztah nevykládají a dochází tím k interpretačním problémům. V takové situaci je nápomocný SDEU prostřednictvím zodpovídání předběžných otázek pokládaných vnitrostátními soudy. Ačkoli SDEU nemůže pojem interpretovat tak, že odkáže na některé národní právo členského státu, dle jeho judikatury je nutno vykládat pojem v souladu s obecnými zásadami všech vnitrostátních právních řádů.¹³

Funkci výkladů pojmů vyplývajících z evropského soukromého práva by mohl plnit společný referenční rámec. Tento rámec by mohl definovat pojmy, které jsou autonomní na národních úpravách a usnadnit práci soudům.¹⁴ Snahu o unifikaci lze spatřit v návrhu studijní skupiny.¹⁵ Např. závazek je definována v návrhu společného referenčního rámce jako „*povinnost plnit, kterou má jedna strana právního vztahu, dlužník, vůči druhé straně, věřiteli.*“¹⁶ Lze uzavřít, že příslušné pojmy definovat je nesnadné a měly by být definované prostřednictvím samotného textu nařízeních, judikaturou SDEU, případně pomocí komparativních studií.¹⁸

---

⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (dále jen „Řím II“ nebo „nařízení Řím II“).

¹⁰ Viz čl. 1 Řím I.

¹¹ Viz čl. 1 Řím II.

¹² Např. rozsudek soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 21. ledna 2016, spojené věci C-359/14 a C-475/14, bod 43.

¹³ Např. rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 15. února 2007, věc C-292/05, bod 29.

¹⁴ Zoll, F. in: Ferrari, F., Leibl, S., *Rome I Regulation: The Law Applicable to Contractual Obligations in Europe*, Munich: Sellier European Publishers, 2009, ISBN 978-3-86653-115-4, s. 24 a 25.

¹⁵ BAR, Christian von a Eric M. CLIVE. *Principles, definitions and model rules of European private law: draft common frame of reference (DCFR)*. Munich: Sellier-European Law Publishers, 2009. ISBN 978-3-86653-097-3.

¹⁶ *Ibid.*, s. 229.

¹⁷ Přeloženo z anglického jazyka: „*An obligation is a duty to perform which one party to a legal relationship, the debtor, owes to another party, the creditor.*“

¹⁸ PLENDER, Richard a Michael WILDERSPIN. *The European Private International Law of Obligations*. 3. vydání. London: Sweet & Maxwell, 2009, ISBN 978-0-421-95490-8, s. 48.

1.1.1 Smlouva a nároky ze smluv

Právní jednání, které je dvoustranné nebo vícestranné a vede ke vzniku závazku, občanský zákoník označuje jako smlouvu.¹⁹ Pojem smlouva není v občanském zákoníku definován, ačkoli se jedná o nejčastější právní důvod, ze kterého vznikají závazky. Pojmy smlouva a nároky ze smluv jsou významné pro vymezení působnosti Řím I. Ačkoli nařízení apeluje na autonomnost výkladů pojmů na vnitrostátních právních řádech, opět neobsahuje definici smlouvy, ani nároků ze smluv.²⁰

SDEU smlouvu vymezuje široce,²¹ a to jako závazek, který strany přebírají dobrovolně,²² přičemž vnitřní výhrady jedné strany k zavázání se smlouvou nejsou podstatné, pokud vyvolala dojem vzniku vymahatelného závazku.²³²⁴ Mimosmluvní závazkové vztahy zahrnují věci, které se vážou k delikt ní nebo kvazidelikt ní odpovědnosti a zahrnují tak veškeré žaloby, které cílí na určení odpovědnosti žalovaného a nejedná se o věci, které se týkají smlouvy nebo nároků ze smlouvy.²⁵ Tímto se odlišují působnosti nařízeních Řím I a Řím II. V čl. 7 odst. 1 písm. a) Brusel I bis je použito pojmů smlouva a nároky ze smluv ve stejném smyslu, aniž by opět byly definovány.

1.2 Mezinárodní prvek

Výše zmíněné závazkové poměry, ale i další společenské vztahy, které vznikají v rámci soukromého práva, se zpravidla realizují uvnitř jednoho státu. V případě, že má některý z poměrů přesah přes hranice neboli vztah k zahraničí, označuje se tento vztah jako poměr s mezinárodním prvkem, zahraničním, přeshraničním nebo cizím prvkem.²⁶

Bez ohledu na to, který pojem je ten nejvhodnější, zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZMPS“ nebo „zákon o mezinárodním právu soukromém“) užívá pojem mezinárodního prvku, aniž by jej definoval. Vymezit pojem mezinárodního prvku je komplikované, poněvadž jedna definice by nemohla

---

¹⁹ HULMÁK, M. in op. cit. pozn. 6, s. 13.

²⁰ Např. rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 20. ledna 2005, C-27/02, bod 33, nebo rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 14. března 2013, C-419/11, bod 45.

²¹ Rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 20. ledna 2005, věc C-27/02, bod 48.

²² Např. rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. června 1992, C-26/91, bod 15.

²³ Rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 20. ledna 2005, věc C-27/02, bod 59.

²⁴ MANKOWSKI P. in MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI. *Brussels Ibis regulation: commentary*. München: Sellier European Law Publishers, 2016. European commentaries on private international law, v. 1., ISBN 978-3-504-38480-7, s. 171.

²⁵ Rozsudek soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 21. ledna 2016, spojené věci C-359/14 a C-475/14, bod 45.

²⁶ PAUKNEROVÁ, M. in KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, ISBN 978-80-7380-550-0, s. 23 a 24.

pojmout veškeré situace. Česká doktrína pracuje s konceptem „*právně významného či zjevně nezanedbatelného mezinárodního prvku*“.²⁷ Míni tím, že každý případ by se měl posuzovat jednotlivě a zkoumat sílu a intenzitu mezinárodního prvku. Tato definice se jeví být praktická v globalizovaném světě, zejména v internetovém prostředí, které postrádá hranice.²⁸ Dle Břízy by se mělo v pochybnostech přiklonit k mezinárodnímu charakteru daného případu, vzhledem k dnešní globalizaci. To platí především ve věcech týkajících se obchodních poměrů.²⁹

Mezinárodní prvek lze nalézt u:

- subjektu právního poměru (např. podnikatel má své sídlo v jiném státě než spotřebitel bydliště),
- skutečnosti právně významné pro vznik a existenci právního poměru (např. k plnění má dojít v zahraničí),
- předmětu právního poměru (např. předmět je umístěn v zahraničí),
- právního poměru, který je akcesorický k jinému poměru, který se řídí cizím právem (např. ručení).³⁰

Tento výčet je pouze demonstrativní. K mezinárodnímu prvku se vyjádřil také nejvyšší soud v řadě svých rozhodnutí se stejným závěrem: „*O věci s mezinárodním prvkem jde v případech, kdy účastníkem právního vztahu je cizí státní příslušník nebo zahraniční právnická osoba, kdy jeho předmětem je movitá nebo nemovitá věc v zahraničí, kdy ke vzniku, změně nebo zániku právního vztahu došlo v zahraničí, popřípadě i tehdy, když účastník má bydliště v cizině.*“³¹

Nutnost existence mezinárodního prvku provází nejen zákon o mezinárodním právu soukromém, ale také Řím I nebo Brusel I bis, jejíž odůvodnění souhlasně uvádí potřebu přijmout

---

²⁷ ROZEHNALOVÁ, N. in ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Klára DRLIČKOVÁ, Tereza KYSELOVSKÁ a Jiří VALDHANS. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, ISBN 978-80-7552-699-1, s. 22 a 23.

²⁸ Ibid.

²⁹ BŘÍZA, P. In: BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš, FIŠEROVÁ, Zuzana, HORÁK, Pavel, PTÁČEK, Lubomír, SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, ISBN 978-80-7400-528-2, s. 3 a 4.

³⁰ PAUKNEROVÁ, M. (2015) in op. cit. pozn. 26, s. 24.

³¹ Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. února 2004, sp. zn. 32 Odo 374/2003 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. listopadu 2010, sp. zn. 21 Cdo 200/2009.

opatření v občanských věcech s mezinárodním prvkem v míře nezbytné pro řádné fungování vnitřního trhu.³² SDEU podporuje širokou definici mezinárodního prvku.³³

Ačkoli čl. 1 Řím I uvádí podmínku působnosti existence mezinárodního prvku,³⁴ zůstává sporné, zda lze nařízení aplikovat i na čistě vnitrostátní případy. K takovému případu dochází, např. když závazkový poměr nevykazuje žádný vztah k zahraničí a smluvní strany si zvolí cizí právo. Zatímco některé názory použití nařízení Řím I na čistě vnitrostátní situace podporují,³⁵ jiné to vylučují.³⁷ Já bych se přiklonil k použití nařízení i na čistě vnitrostátní situace, s ohledem na smluvní svobodu, zejména v závazkových vztazích, které Řím I upravuje. Při vymezování mezinárodního prvku Bříza dodává, že je důležité se na právní poměr dívat jako na celek a zároveň kriticky zkoumat, zda není mezinárodní prvek předstírán nebo vytvářen uměle.³⁸

Také Brusel I bis vyžaduje existenci mezinárodního prvku.³⁹ Toto nařízení se užije rovněž na případ pozdějšího vzniku mezinárodního prvku.⁴⁰ Např. když se bydliště spotřebitele a sídlo podnikatele nacházejí na území stejného členského státu v době uzavření smlouvy. Spotřebitel se po uzavření smlouvy přestěhuje do jiného členského státu a vznikne tak mezinárodní prvek, který umožní aplikaci Brusel I bis.⁴¹

1.3 Spotřebitelská smlouva

Zvláštní právní normy podle čl. 6 Řím I a čtvrtého oddílu Brusel I bis se aplikují jen v případě, že se závazkový poměr kvalifikuje jako spotřebitelská smlouva. Je proto nezbytné vymezit pojem spotřebitelské smlouvy, který je nutné interpretovat autonomně na vnitrostátním soukromém právu.⁴² Unijní předpisy zavazují větší počet států, které mají své vlastní vnitrostátní normy

---

³² Viz srovnání bod 1 odůvodnění nařízení Řím I a bod 3 odůvodnění nařízení Brusel I bis.

³³ Rozsudek Soudního dvora EU (velkého senátu) ze dne 1. března 2005, věc C-281/02, body 25 a 26, který vysvětluje, že ačkoli jsou obě strany sporu z jednoho členského státu, může se stát, že ke sporným skutečnostem došlo ve státu jiném.

³⁴ Srov. čl. 1 odst. 1 Řím I.

³⁵ Např. LÜTTRINGHAUS, J. in FERRARI, Franco. *Concise Commentary on the Rome I Regulation*. 2. vydání. Cambridge: Cambridge University Press, 2020, ISBN 978-1-108-49767-1, s. 33.

³⁶ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara ze dne 2. března 2017, věc C-54/16, bod 115.

³⁷ Např. VOLKER, B. Rome I Regulation a—Mostly—Unified Private International Law of Contractual Relationships within—Most—of the European Union. *Journal of Law and Commerce*, 2011 roč. 29, č. 2, s. 238. ISSN 0733-2491. Dostupné z <http://jlc.law.pitt.edu/ojs/jlc/article/view/3> [citace k 20.3.2023].

³⁸ BŘÍZA, Petr. *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě*. V Praze: C.H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7179-606-0, s. 31 až 35.

³⁹ Rozsudek Soudního dvora EU (osmého senátu) ze dne 14. listopadu 2013, věc C-478/12, bod 26.

⁴⁰ Rozsudek Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 30. září 2021, věc C-296/20.

⁴¹ Ibid.

⁴² Rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 14. března 2013, C-419/11, bod 25.

interpretující spotřebitelské smlouvy. Z toho důvodu je úkolem unijních předpisů definovat spotřebitelskou smlouvu ve spolupráci se soudním dvorem. Vymezení pojmů spotřebitele a podnikatele, jakožto smluvních stran spotřebitelské smlouvy, se budu věnovat v kapitole 2.

1.3.1 Vymezení dle nařízení Řím I

Chránit slabší smluvní stranu je součástí politiky nařízení Řím I, které obsahuje příznivější kolizní normy vůči jejich zájmům.⁴³ Podmínky aplikovatelnosti zvláštních právních norem na ochranu spotřebitele při kolizi právních řádů jsou vymezeny v čl. 6 nařízení Řím I tak, že se aplikují na všechny typy smluv uzavřené mezi spotřebitelem a podnikatelem. Z toho plyne, že se vyžaduje skutečné uzavření smlouvy, nicméně není vyžadována reciprocita.⁴⁴ Dále musí být smlouva uzavřena v rámci profesionální nebo podnikatelské činnosti podnikatele, kterou provozuje v zemi, ve které má spotřebitel obvyklý pobyt, nebo jakýmkoli způsobem zaměřuje svou činnost na tuto zemi.⁴⁵

Výjimky z aplikovatelnosti kolizních norem na ochranu spotřebitele jsou uvedeny v čl. 6 odst. 4 Řím I. Jedná se o:

- smlouvy o poskytování služeb (v případě, že tyto služby jsou spotřebiteli poskytnuty v zemi odlišné od země obvyklého pobytu spotřebitele),
- přepravní smlouvy,
- smlouvy, jejímž předmětem je věcné právo k nemovitosti nebo nájem nemovitosti (s výjimkou smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení),
- smlouvy týkající se obchodování na finančních trzích a v mnohostranných systémech,⁴⁶
- pojistné smlouvy.

---

⁴³ Bod 23 odůvodnění nařízení Řím I.

⁴⁴ RAGNO, F. (2020) in op. cit. pozn. 35, s. 163.

⁴⁵ Pojem zaměřování činnosti viz kapitola 6.

⁴⁶ Naopak podle bodu 26 odůvodnění nařízení Řím I se čl. 6 Řím I vztahuje na „...*finanční služby, jako např. služby v oblasti investic a činnosti a vedlejší služby poskytované spotřebiteli obchodníkem...*“, nebo na smlouvy o prodeji podílů v subjektech kolektivního investování.

Podle Pauknerové je čl. 6 složitý, kazuistický a kompromisní, jako celá úprava ochrany spotřebitele v právu Evropské unie (dále také jako „EU“).⁴⁷ Ochrana spotřebitele se dle výše uvedeného článku nepoužije na smlouvy, jejichž předmětem je věcné právo k nemovitosti. Otázkou zůstává, proč není smluvní straně přiznána ochrana, např. v případě kdy vystupuje jako slabší strana a kupuje nemovitost přímo od developera. Jedním z důvodů, proč je spotřebiteli přiznávána ochrana, je existence nevýhodné pozice s informačním deficitem. Na druhou stranu se pravděpodobně očekává, že při uzavírání takové smlouvy bude smluvní strana disponovat s určitým právním nebo finančním poradenstvím.⁴⁸

Už Římská úmluva⁴⁹ obsahovala speciální úpravu ve prospěch spotřebitele. Spotřebitelská smlouva byla vymezena jako smlouva, jejímž předmětem je prodej movitých věcí nebo poskytnutí služeb spotřebiteli a smlouvy na poskytnutí úvěru na takové obchody. Spotřebitel tuto smlouvu uzavírá, aniž by vykonával své povolání nebo provozoval živnostenskou činnost. Z věcné působnosti byly naopak vyloučeny přepravní smlouvy a smlouvy o poskytování služeb, pokud mají být služby spotřebiteli poskytnuty výlučně v jiné zemi, než v jaké má své bydliště.⁵⁰ Uvedená úprava v Římské úmluvě byla brzy hodnocena jako zastaralá.⁵¹ Prvně se uvažovalo o radikálnější změně,⁵² již nakonec zastínila změna mírnější, která více korespondovala s novou jurisdikční úpravou v čl. 15 až 17 Brusel I.⁵³

1.3.2 Vymezení dle nařízení Brusel I bis

K aplikovatelnosti čl. 18 a 19 Brusel I bis, které obsahují zvláštní normy na ochranu spotřebitele, musí být kumulativně splněny tři podmínky:

---

⁴⁷ PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-504-6, s. 165.

⁴⁸ HILL, Jonathan. *Cross-border consumer contracts*. Oxford: Oxford University Press, 2008, ISBN 978-0-19-927654-7, s. 4.

⁴⁹ Úmluva 80/934/EHS ze dne 19. června 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (dále jen „Římská úmluva“).

⁵⁰ Čl. 5 Římské úmluvy.

⁵¹ RAGNO, F. (2009) in op. cit. pozn. 14, s. 130 až 132.

⁵² Čl. 5 Návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005PC0650&from=EN> [citace k 20.3.2023]. Tento návrh přišel s řešením, že rozhodným právem bude pouze právo obvyklého pobytu spotřebitele. Pouze pokud by podnikatel neznal obvyklý pobyt spotřebitele a tato neznalost nebyla způsobena jeho nedbalostí, dala by se aplikovat výjimka z tohoto přísného pravidla.

⁵³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „Brusel I“ nebo „nařízení Brusel I“).

- charakteristická přítomnost slabší smluvní strany, tj. spotřebitele,
- požadavek skutečného uzavření smlouvy,
- předmět smlouvy spadá do některé z kategorií uvedených v čl. 17 odst. 1 Brusel I bis.⁵⁴

Vyloučeny jsou pouze smlouvy o přepravě, pokud nejde o smlouvu poskytující kombinaci dopravy a ubytování zahrnutou v ceně.⁵⁵

K tomu, aby mohly být aplikovány právní normy uvedené v čtvrtém oddíle Brusel I bis, musí být řádně uzavřená smlouva.⁵⁶ Smlouvou se rozumí smlouva dle čl. 7 odst. 1 písm. a) Brusel I bis a k tomuto ustanovení je čl. 17 lex specialis.⁵⁷ Ačkoliv bylo nařízení Brusel I nahrazeno nařízením Brusel I bis, judikatura SDEU k nařízení Brusel I platí také k novému nařízení, pokud lze ustanovení obou těchto nařízení považovat za rovnocenná.⁵⁸ Znění čl. 17 Brusel I bis je totožné čl. 15 Brusel I, a zároveň jsou tato ustanovení konstruována širěji a obecněji, než čl. 13 Bruselské úmluvy.⁵⁹⁶⁰ Rozdíl mezi Bruselskou úmluvou a novějšími nařízeními lze spatřit také v požadavku existence oboustranných a vzájemně na sobě závislých závazků stran,⁶² jež vyžadovala Bruselská úmluva.⁶³ Dále je nutné uzavření smlouvy také odlišit od předsmluvní odpovědnosti, jelikož v takovém případě lze postupovat dle obecných ustanovení nařízení Brusel I bis, které jsou věcně širší.⁶⁴

Na rozdíl od vymezení spotřebitelské smlouvy dle Řím I, Brusel I bis rozlišuje tři typy smluv. Jedná se o (i) smlouvy o koupi movitých věcí na splátky, (ii) půjčku návratnou ve splátkách nebo jiný úvěrový obchod, který je určený k financování koupě takových movitých věcí a (iii) ostatními smlouvami. První dvě smlouvy stanovují určitý typ smlouvy. Třetí typ smlouvy je charakteristický

⁵⁴ Např. rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 3. října 2019, věc C-208/18, bod 39.

⁵⁵ Čl. 17 odst. 3 Brusel I bis.

⁵⁶ Rozsudek Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 11. července 2002, C-96/00, bod 38.

⁵⁷ MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24, s. 458 a 459.

⁵⁸ Rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 15. listopadu 2018, věc C-308/17, bod 31.

⁵⁹ Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech z roku 1968 (dále jen „Bruselská úmluva“).

⁶⁰ Viz čl. 13 odst. 1 bod 3 Bruselské úmluvy, který se aplikuje pouze na smlouvy o prodeji movitých věcí nebo služeb. Naopak čl. 15 odst. 1 písm. c) Brusel I nebo čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis se aplikují na jakoukoli smlouvu, která splňuje podmínky uvedené v těchto člancích.

⁶¹ Rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 14. května 2009, věc C-180/06, bod 49.

⁶² Ibid., bod 51.

⁶³ Rozsudek Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 11. července 2002, věc C-96/00, bod 49 a rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 20. ledna 2005, věc C-27/02, body 34 a 36.

⁶⁴ Viz rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 14. května 2009, věc C-180/06, bod 57.

pro okolnosti, jež souvisí s danou smlouvou. Tento třetí typ je tzv. zbytková kategorie, do které spadají všechny smlouvy uzavřené s osobou, která provozuje podnikatelskou nebo profesionální činnost ve státě, na jehož území má spotřebitel bydliště, nebo se svou činností na tento stát zaměřuje. Zatímco první polovina písm. c) čl. 17 odst. 1 Brusel I bis, tj. provozování činnosti ve státě bydliště spotřebitele, nečiní problémy,⁶⁵ interpretace pojmu zaměřování činnosti je komplikovaná.⁶⁶

Staněk se Stehlíkem poukazují na nepochopitelnost rozlišování smluv o úvěru podle jeho účelu. Čl. 17 odst. 1 upřednostňuje úvěr ke koupi konkrétních movitých věcí před ostatními úvěry. Úvěrové smlouvy, které se netýkají koupi movitých věcí na splátky, musí být totiž uzavřené v rámci provozování činnosti podnikatele ve státě bydliště spotřebitele, nebo v rámci činnosti, která se na tento stát zaměřuje. Lze tak spatřit viditelnou rozporuplnost v oblasti spotřebitelské jurisdikční ochrany.⁶⁷

V případě finančních nástrojů je vhodné podotknout, že ačkoli se čl. 6 Řím I na ně nevztahuje, prostřednictvím čtvrtého oddílu Brusel I bis je spotřebitel chráněn i v této oblasti, pokud předmětná smlouva nespadá do jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti. Hodnota transakcí, velikost rizik finančních ztrát, odbornost nebo znalost spotřebitele nebo jeho aktivní jednání jsou pro aplikaci čtvrtého oddílu nepodstatné.⁶⁸ Z toho vyplývá, že problematika výkladu spotřebitelské smlouvy dle obou unijních nařízení je komplikovaná, ale na druhou stranu je spotřebitel chráněn v oblasti příslušnosti soudu, když ne kolizním právem. Z uvedeného příkladu lze vyvodit, že nelze aplikovat standartní model průměrného spotřebitele a že finanční nástroje nejsou typickým spotřebním zbožím,⁶⁹ ale pojem spotřebitel není statický a může se v průběhu času vyvíjet.⁷⁰

Na závěr je nutno uvést, že mezi texty v čl. 6 Řím I a čl. 17 Brusel I bis lze pochopitelně spatřit výkladové podobnosti. Obě ustanovení mají stejný účel, a to vytvářet speciální normy, které derogují obecná pravidla, a obě ustanovení mají úmysl chránit slabší stranu smlouvy. Z toho důvodu by měl čl. 17 Brusel I bis představovat vodítko k interpretaci totožného pojmu uvedeného

---

⁶⁵ PLENDER, R. a WILDERSPIN, M. in op. cit. pozn. 18, s. 241.

⁶⁶ Viz kapitola 6.

⁶⁷ STANĚK, Jan, STEHLÍK, Ondřej. Mezinárodní příslušnost ve spotřebitelských věcech dle Nařízení „Brusel I.“. *Obchodněprávní revue*, 2013, č. 3, s. 71 až 75.

⁶⁸ Rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 3. října 2019, věc C-208/18, bod 59 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. listopadu 2019, sp. zn. 30 Cdo 3918/2017.

⁶⁹ MERENDA, David, SIMON, Rita. *Spotřebitel finančních služeb a retailový investor*. *Obchodněprávní revue*, 2020, č. 1, s. 31-38.

⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. srpna 2008, sp. zn. 32 Cdo 3895/2007.

v čl. 6 Řím I.⁷¹ Naopak je nutné vnímat rozdíly, které se mezi oběma nařízeními vyskytují, jelikož oblast působnosti čl. 6 Řím I se plně nekryje s působností čl. 17 Brusel I bis.⁷²

---

⁷¹ WILDERSPIN, M. in BASEDOW, Jürgen, Giesela RÜHL, Franco FERRARI a Pedro A. de MIGUEL ASENSIO. *Encyclopedia of private international law*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2017, ISBN 978-1-78254-722-8, s. 468.

⁷² ZAVADILOVÁ, M. in PFEIFFER, Magdalena, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019, ISBN 978-80-7380-764-1, s. 110.

2 Subjekty spotřebitelské smlouvy

V této kapitole budu pokračovat s vymezením spotřebitelské smlouvy, tj. podmínkami, které musí být splněny, aby bylo možné použít právní normy chránící spotřebitele v nařízení Řím I a Brusel I bis. S tím primárně souvisí vymezení subjektů spotřebitelské smlouvy – spotřebitele a podnikatele. Pojem spotřebitel musí být vykládán autonomně na vnitrostátním právu,⁷³ čímž je zajištěna jednotnost jeho výkladu, aniž by bylo odkazováno na některý z právních řádů členských států.⁷⁴ Podnikatel je v porovnání se spotřebitelem ve výrazně silnějším postavení, spočívajícím v ekonomické a informační nerovnováze. Tato nerovnováha proto ospravedlňuje právní normy posilující ochranu spotřebitele, a naopak rozšiřující povinnosti podnikatele.⁷⁵ Nicméně spotřebitel musí prokázat, že splňuje podmínky pro aplikaci ochranných ustanovení, resp. ten, kdo se jich dovolává.⁷⁶

2.1 Spotřebitel

Ustanovení čl. 6 Řím I shodně s čl. 17 Brusel I bis spotřebitele definuje jako osobu, která uzavírá smlouvu za účelem, který se netýká její profesionální nebo podnikatelské činnosti. Soud dále rozvinul, že spotřebitelem nemůže být ani ten, kdo uzavírá smlouvu, která se váže k jeho budoucí podnikatelské činnosti.⁷⁷ Dále je judikaturou spotřebitel interpretován tak, že se jedná o ekonomicky slabší stranu smlouvy, která potřebuje ochranu.⁷⁸ Status spotřebitele není trvalý a musí být posouzen v každém konkrétním případě zvlášť, jelikož tatáž osoba může uzavřít smlouvu jako podnikatel a následně další smlouvu jako spotřebitel.⁷⁹ Pojem spotřebitele je potřeba vymezovat restriktivně, bez ohledu na subjektivní postavení této osoby a v souladu s účelem a povahou smlouvy.⁸⁰ Vymezení spotřebitele by mělo být konzistentní jak v kolizní, tak jurisdikční úpravě,⁸¹ a tak tento pojem nebudu rozdělovat podle vymezení v jednotlivých nařízeních.

---

⁷³ Rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 20. ledna 2005, věc C-464/01 (dále také jako „rozsudek ve věci Gruber“), bod 31.

⁷⁴ MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24, s. 464.

⁷⁵ WILDERSPIN, M. (2016) in op. cit. pozn. 3, s. 455.

⁷⁶ Rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 20. ledna 2005, věc C-464/01, bod 46.

⁷⁷ Rozsudek Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 3. července 1997, C-269/95, body 17 a 18.

⁷⁸ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 21. června 1978, C-150/77, bod 21.

⁷⁹ Rozsudek Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 10. prosince 2020, věc C-774/19, bod 29.

⁸⁰ Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 25. ledna 2018, věc C-498/16, bod 29.

⁸¹ PLENDER, R. a WILDERSPIN, M. in op. cit. pozn. 18, s. 228 spolu s odkazem na bod 7 odůvodnění Řím I.

Postavení spotřebitele není omezeno žádnou horní hranicí výše částky smlouvy.⁸² Rozhodující je skutečný účel jednání určité osoby, tj, zda uzavírá smlouvu za účelem uspokojení svých potřeb, nebo potřeb jiných osob (zejména své rodiny).⁸³ A tak spotřebitelem je i osoba kupující si např. jachtu za 200 milionu eur, nebo osoba soukromě investující libovolně vysokou finanční částku. SDEU v tomto ohledu potvrdil, že uskutečnění velkého počtu obchodů v krátkém časovém období, nebo investování velké částky finančních prostředků do těchto obchodů není taktéž rozhodující.⁸⁴

V okamžiku uzavření smlouvy je nezbytné, aby slabší smluvní strana splňovala definici spotřebitele.⁸⁵ Podobně to platí pro případné soudní řízení, ve kterém musí vystupovat spotřebitel jako žalobce nebo žalovaný k tomu, aby mohla být aplikována pravidla ve čtvrtém oddíle Brusel I bis.⁸⁶ Smyslem zvláštních norem je totiž ochránit spotřebitele, který je ekonomicky slabší stranou sporu a je v této oblasti méně zkušený.⁸⁷

Také odborně zaměřená osoba, jež se věnuje určitému tématu, neztrácí postavení spotřebitele, jelikož spotřebitel je primárně definován jako protiklad pojmu hospodářský subjekt. Nehledě na to, že konkrétní osoba např. vydává knihy, přednáší nebo si nechává postoupit nároky řady spotřebitelů za účelem uplatnění těchto nároků u soudu. Ochrana spotřebitele tedy není závislá na znalostech a informacích, které konkrétní osoba má.⁸⁸ Odepření ochrany by totiž bylo v rozporu s primárním právem EU.⁸⁹ Naopak ale v souladu s rozsudkem ve věci Shearson Lehman Hutton se ochrana spotřebitele nevztahuje na žalobu, kterou jsou uplatňovány postoupené nároky jiných spotřebitelů.⁹⁰ Spotřebitelská ochrana není přiznána také osobě, která poskytuje směnečné rukojemství za vlastní směnku, která je vystavena k zajištění závazků společnosti, ke které má tato osoba vazby (např. je v uvedené společnosti jednatelem).⁹²

---

⁸² MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24, s. 466.

⁸³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2013, sp. zn. 30 Cdo 1022/2013.

⁸⁴ Rozsudek Soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 2. dubna 2020, věc C-500/18, bod 53 a 54. Tímto rozsudkem soud navázal na rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 3. října 2019, věc C-208/18, viz kapitola 1.3.2.

⁸⁵ HILL, J. in op. cit. pozn. 48, s. 97.

⁸⁶ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 19. ledna 1993, věc C-89/91, bod 23 a 24.

⁸⁷ HILL, J. in op. cit. pozn. 48, s. 98.

⁸⁸ Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 25. ledna 2018, věc C-498/16, bod 39 a 41.

⁸⁹ Viz čl. 169 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“).

⁹⁰ Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 25. ledna 2018, věc C-498/16, bod 49.

⁹¹ Spotřebitel se může dovolat ochrany pouze při vymáhání svých závazků, nikoli závazků cizích.

⁹² Rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 14. března 2013, C-419/11.

Z výše uvedeného vyplývá, že může nastat situace, kdy např. bytový designer, který při výkonu své podnikatelské činnosti nakupuje nábytek, vystupuje tak v pozici podnikatele, jelikož neuspokojuje své vlastní potřeby. Ale ve chvíli, kdy nakupuje nábytek pro svůj vlastní domov, vystupuje jako spotřebitel, jelikož nespadá pod definici podnikatele, a uzavřením této konkrétní smlouvy uspokojuje své vlastní potřeby. Lze poukázat na to, že právní úprava nedává smysl, pokud odůvodňujeme ochranu spotřebitele nerovným postavením a informačním deficitem a zároveň určitou osobu subsumujeme pod definici spotřebitele, nehledě na její profesionální schopnosti. Bylo by však obtížné zkoumat u každé smlouvy zvlášť, zda druhá smluvní strana má, nebo nemá určitou informační znalost a zkušenosti, nebo jaká je její odborná znalost a profese. Účelem právní úpravy speciálních norem je chránit kategoricky celou skupinu osob, které jsou většinou slabší proti jiné skupině osob, které jsou obvykle silnější.⁹³

2.1.1 Fyzická osoba a konečný uživatel věci

Nařízení Řím I přímo uvádí spotřebitele jako fyzickou osobu.⁹⁴ Římská úmluva o fyzické osobě přímo nemluví.⁹⁵ Také Brusel I bis požadavek fyzické osoby výslovně neuvádí, a tak lze uvažovat o tom, zda záměrem čtvrtého oddílu Brusel I bis nemá být ochrana poskytnutá také právnickým osobám.⁹⁷ Ovšem judikatura SDEU výše uvedenou mezeru zaplňuje, a tak pojem spotřebitele lze implikovat pouze na fyzickou osobou,⁹⁸ která je konečným uživatelem věci.⁹⁹ Úpravu speciálních norem spotřebitelské ochrany lze aplikovat jen na smlouvy uzavřené z důvodu uspokojení vlastních potřeb. Navíc k tomu tato fyzická osoba jedná mimo rámec své profesionální nebo podnikatelské činnosti.¹⁰⁰

Tudíž unijní kolizní a jurisdikční úprava neposkytuje ochranu právnické osobě ani v případě malého nebo středního podnikatele.¹⁰¹ Chráněny nejsou ani neziskové organizace, jejichž účelem je ochrana spotřebitelů.¹⁰² Je možné poukázat na koherenci s dalšími legislativními akty EU, které

---

⁹³ TANG, Zheng Sophia. *Electronic consumer contracts in the conflict of laws*. Second edition. Oxford: Hart Publishing, 2015, ISBN 978-1-84946-691-2, s. 34.

⁹⁴ Viz čl. 6 odst. 1 Řím I.

⁹⁵ Viz čl. 5 odst. 1 Římské úmluvy.

⁹⁶ PLENDER, R. a WILDERSPIN, M. in op. cit. pozn. 18, s. 228.

⁹⁷ HILL, J. in op. cit. pozn. 48, s. 88.

⁹⁸ Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 22. listopadu 2001, spojené věci C-541/99 a C-542/99.

⁹⁹ SCHLOSSER, P., Zpráva k Přístupové smlouvě a k Protokolu o jejím výkladu soudním dvorem EU, Úř. věst. 1979, C 59 (dále jen „Schlosserova zpráva“), bod 153.

¹⁰⁰ Rozsudek Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 10. prosince 2020, věc C-774/19, bod 30.

¹⁰¹ MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24, s. 470 a 471.

¹⁰² Rozsudek Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 1. října 2002, věc C-167/00, bod 33.

shodně definují spotřebitele s vyloučením právnické osoby.¹⁰³ Tímto se pojem spotřebitel odlišuje od jiných pojmů, např. spotřebitelské smlouvy, která je definovaná v každém z nařízeních odlišně.

2.1.2 Smíšený účel smlouvy

Může nastat situace, kdy určitou smlouvu subjekt uzavírá za soukromým účelem, ale také částečně za účelem podnikatelským. Tuto smlouvu lze označit jako smlouvu se smíšeným účelem, případně také smlouvou kombinovanou.¹⁰⁴ Podle generálního advokáta Jacobse – pokud dvě osoby mezi sebou jednají v rovném postavení k jedné části smlouvy, nedává smysl, aby k té další části potřebovala jedna z těchto osob speciální ochranu.¹⁰⁵ S tímto závěrem se ztotožnil SDEU a ochrana přiznána nebude i přesto, že soukromý zájem převažuje, s výjimkou toho, že podnikatelský účel by byl zanedbatelný.¹⁰⁶ Mnou již dříve zmíněná Směrnice o právech spotřebitelů uvádí, že v případě smlouvy s dvojitým účelem spotřebitel o ochranu nepřijde, pokud „*obchodní účel této činnosti je natolik okrajový, že nepřevažuje v celkovém kontextu dotčené transakce*“.¹⁰⁷ Z uvedeného by se dalo soudit, že SDEU v rozsudku ve věci Gruber rozhodoval za účinnosti Bruselské úmluvy a postupem času, jak se legislativa EU vyvíjela, se dospělo k méně restriktivnímu výkladu. Toto tvrzení by taky podpořila rostoucí ochrana spotřebitele. Tohoto názoru byl také generální advokát Villalón, který by se uchýlil k požadavku „převažujícímu“ zájmu před zájmem „okrajovým“.¹⁰⁸ Soud toto nakonec neřešil, a tak se zřejmě jedná o otázku do budoucna. Na Villalóna navazuje generální advokát Pitruzzella, který dochází ke stejnému závěru.¹⁰⁹ Rozsudek v této věci ještě vydán nebyl (tj. ke dni uzavření rukopisu této práce). Přiklonil bych se spíše ke konzistenci spotřebitelského práva v EU, ačkoli ochrana spotřebitele se zdá být za hranou únosnosti, když může být přiznána i smlouvě, která je skoro z poloviny uzavřena podnikatelem, tedy profesionálem.

---

¹⁰³ Např. čl. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů (dále jen „Směrnice o právech spotřebitelů“).

¹⁰⁴ ZAVADILOVÁ M. in op. cit. pozn. 72, s. 103.

¹⁰⁵ Stanovisko generálního advokáta F. G. Jacobse ze dne 16. září 2004, věc C-464/01, bod 40 a 41.

¹⁰⁶ Rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 20. ledna 2005, věc C-464/01, bod 39 až 41.

¹⁰⁷ Bod 17 odůvodnění Směrnice o právech spotřebitelů.

¹⁰⁸ Stanovisko generálního advokáta P. C. Villalóna ze dne 23. dubna 2015, věc C-110/14, bod 42 až 47.

¹⁰⁹ Stanovisko generálního advokáta G. Pitruzzelly ze dne 15. prosince 2022, věc C-570/21, bod 77 a 78.

2.2 Podnikatel

Podnikatelem je druhá strana kontraktu, která uzavírá se spotřebitelem smlouvu. Terminologie není jednotná. Řím I užívá pojem obchodník, zatímco Brusel I bis užívá pojem smluvní partner. Ve všech těchto případech budu používat pojem podnikatel.

Ačkoli z právní úpravy jednoznačně nevyplývá, zda ji lze aplikovat také na C2C smlouvy,¹¹⁰ ze smyslu a účelu právní úpravy,¹¹¹ znění čl. 6 Řím I a čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis a judikatury¹¹² vyplývá, že uvedená ustanovení lze aplikovat pouze na smlouvy mezi spotřebitelem a podnikatelem. Také na C2B smlouvy nebudou speciální normy aplikovány, jelikož spotřebitel se nenachází na straně poptávky, nýbrž nabídky.¹¹³ Opačný názor má Bělohlávek, podle kterého může být slabší stranou také např. dodavatel, který není podnikatelem a nemá možnost ovlivnit smluvní podmínky,¹¹⁴ nebo Garcimartin Alferéz, který s odkazem na znění čl. 6 Řím I uvádí, že C2B smlouvy nevylučuje.¹¹⁵ Spíše bych se přiklonil k neaplikovatelnosti předmětných norem na C2B smlouvy, jelikož se domnívám, že právní úprava primárně cílí na pasivního spotřebitele, který vystupuje na straně poptávky a je konečným uživatelem věci.

Podnikatelem nemusí být pouze právnická osoba, nýbrž jí také může být fyzická osoba.¹¹⁶ Dle čl. 6 odst. 1 Řím I je podnikatelem osoba, „*kteřá jedná v rámci výkonu své profesionální nebo podnikatelské činnosti*“. Pro posouzení, jestli dotyčná osoba jedná jako podnikatel, nebo ne, není rozhodující její subjektivní hodnocení, nýbrž objektivní stav tohoto jednání.¹¹⁷ Za podnikatele podle Brusel I bis se považuje také smluvní partner podnikatele, se kterým spotřebitel uzavřel

---

¹¹⁰ Smlouvy uzavírané mezi osobami, aniž by alespoň jedna z nich jednala v rámci výkonu své podnikatelské nebo profesionální činnosti.

¹¹¹ MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24., s. 474 a 475.

¹¹² Soudní dvůr EU prostřednictvím rozsudku ze dne 19. ledna 1993, věc C-89/91, bod 24, rozhodl, že zvláštní pravidla příslušnosti nelze použít na smlouvy uzavřené mezi podnikateli. Později Soudní dvůr EU (devátý senát) prostřednictvím rozsudku ze dne 5. prosince 2013, věc C-508/12, body 33 a 34, rozhodl, že stejná pravidla nelze použít ani na smlouvu uzavřenou mezi spotřebiteli.

¹¹³ MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24., s. 475.

¹¹⁴ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Římská úmluva a Nařízení Řím I: komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého: vydání k 17.12.2009*. V Praze: C.H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-176-5, s. 1030 a 1031.

¹¹⁵ GARCIMARTIN ALFEREZ, Francisco J. The Rome I Regulation: Much ado about nothing?. *The European Legal Forum*, 2008, 2, s. I-71, dostupné z: <http://www.simons-law.com/library/pdf/e/884.pdf> [citace k 20.3.2023].

¹¹⁶ HILL, J. in op. cit. pozn. 48, s. 3.

¹¹⁷ ZAVADILOVÁ, M. in op. cit. pozn. 72, s. 102.

spotřebitelskou smlouvu, ačkoli podnikatel má sídlo na území stejného členského státu jako spotřebitel bydliště.¹¹⁸

Brusel I bis neobsahuje podmínku, že podnikatel musí být profesionálem. Nicméně tuto podmínku lze dovodit z následujících okolností. Smyslem úpravy je chránit slabší stranu v situacích, kdy stojí proti podnikateli na stejné úrovni. Dále, v poslední odrážce článku 17 odst. 1 Brusel I bis, je podnikatel výslovně uveden jako profesionál. První dvě odrážky profesionála výslovně nezmiňují, nicméně to lze dovodit z praxe, jelikož uvedené položky jsou častěji poskytovány profesionály.¹¹⁹

Je vyžadováno, aby podnikatel věděl, nebo alespoň měl vědět, že druhá strana jedná v rámci svých soukromých účelů. Ochrana nebude přiznána osobě, jež se dovolává postavení spotřebitele, pokud jednala způsobem vyvolávající dojem, že jedná za podnikatelským účelem.¹²⁰ Ačkoli tato podmínka není výslovně zmíněna v legislativě, zdá se být rozumné, že podnikatel nemůže rozpoznat jako spotřebitele osobu, která činí objednávku na dopisním papíru s podnikatelskou hlavičkou nebo která zmíní možnost vrácení daně z přidané hodnoty.¹²¹ Má se za to, že taková osoba se vzdala příslušné ochrany vůči podnikateli, který byl v dobré víře.¹²²

Nedávné rozhodnutí SDEU se věnovalo pojmu profesionální nebo podnikatelská činnost, jež je uveden v čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis a čl. 6 odst. 1 Řím I. Tento pojem je jednak spojen s negativním vymezením spotřebitele, jednak s podmínkami provozování činnosti podnikatele ve státě (obvyklého) bydliště spotřebitele nebo takové činnosti na tento stát zaměřující. Podle soudu není rozhodné, zda se jedná o činnost samostatně výdělečnou, nebo činnost závislou.¹²³

---

¹¹⁸ Rozsudek Soudního dvora EU (osmého senátu) ze dne 14. listopadu 2013, C-478/12.

¹¹⁹ WILDERSPIN, M. (2017) in op. cit. pozn. 71, s. 465.

¹²⁰ Rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 20. ledna 2005, věc C-464/01, bod 51 až 53.

¹²¹ TANG, Z. in op. cit. pozn. 93, s. 33 a 34.

¹²² Rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 20. ledna 2005, věc C-464/01, bod 53.

¹²³ Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 20. října 2022, věc C-604/20.

3 Určení rozhodného práva smluvních závazků

Mezinárodní právo soukromé se zabývá mimo jiné třemi základními otázkami, jimiž jsou:

- určení rozhodného práva, tj. práva, kterým se právní vztah bude řídit,
- určení pravomocného soudu,
- zacházení s rozhodnutím soudu, tj. jeho uznání a výkon.¹²⁴

V této kapitole se budu věnovat určování rozhodného práva u smluvních závazků. Nejprve stručně rozeberu určení rozhodného práva obecně u smluvních závazkových poměrů a následně u závazků ze spotřebitelských smluv. V kapitole 4 se pak zaměřím na problematiku určení pravomocného soudu. V této práci se nebudu věnovat poslední otázce, tj. zacházení s rozhodnutím soudu.

3.1 Pojem rozhodného práva

Pokud je uzavřena smlouva mezi subjekty uvnitř České republiky (bez mezinárodního prvku), je aplikován občanský zákoník, případně další zákony právního řádu České republiky (dále také pouze jako „ČR“). Jaké právo se ale aplikuje na smlouvu, která má přesah přes hranice? V takovém případě je nutné řešit, kterým právem se dotčená smlouva řídí, což je tzv. rozhodné právo. Rozhodné právo je určováno metodou kolizní, nebo metodo přímou.

Kolizní metoda používá kolizní normy, které se omezují pouze na úpravu pravidel, dle kterých se vybere právní řád, jenž se má na konkrétní situaci použít. Tyto normy neupravují práva a povinnosti účastníků závazku ani další okolnosti. Kolizní norma má tzv. zvláštní legislativně technickou konstrukci a lze ji rozdělit na dvě části: rozsah a navázání. Rozsahem je vyjádřen okruh otázek, na které se právní norma použije, a navázáním norma určuje právní řád, kterého má být užito. Tato metoda je nevýhodná, protože každý stát má své kolizní normy jiné, a tak často může záviset na tom, v jakém státě se podá žaloba jako první. Toto lze vyřešit jednak přímými normami, jednak unifikací kolizních norem.¹²⁵

---

¹²⁴ ROZEHNALOVÁ, N. in op. cit. pozn. 5, s. 18.

¹²⁵ PAUKNEROVÁ, M. (2015) in op. cit. pozn. 26, s. 102 až 106.

Druhá část kolizní normy obsahuje tzv. hraniční určovatel. Jedná se o významnou skutečnost, která rozhodne o určení rozhodného práva. Hraniční určovatel by měl být stanoven pevně a měl by respektovat nejbližší vztah smlouvy k právnímu řádu.¹²⁶ Může to být např. poloha věci nebo bydliště, kterému se blíže věnuji v kapitole 5.

Opakem kolizní metody je metoda přímá, která na žádný z prvních řádů nenavazuje. Přímé normy přímo stanovují práva a povinnosti účastníků závazků. Tyto normy jsou mezi státy sjednány nejčastěji na základě mezinárodní smlouvy¹²⁷ a stávají se součástí právních řádů. Přímé normy v závazkovém právu mají velký význam a mají přednost před kolizními normami. K aplikaci přímé normy dochází bezprostředně, tj. bez nutnosti aplikovat nejdříve kolizní normu. Na závazek s mezinárodním prvkem ovšem nelze aplikovat normy mezinárodního práva veřejného, které upravují vztahy mezi státy a jinými subjekty mezinárodního práva.¹²⁸¹²⁹

3.2 Rozhodné právo závazkových poměrů ze smluv

Závazkových poměrů ze smluv, jež obsahují mezinárodní prvek, se v mezinárodním právu soukromém objevují nejvíce, jelikož jejich prostřednictvím se uskutečňuje mezinárodní obchod.¹³⁰ V první řadě je potřeba zkoumat, zda daná úprava není obsažena v přímých normách, tj. v mezinárodní smlouvě, jelikož trend úpravy mezinárodních přímých norem rok od roku vzrůstá. Až pokud je jasné, že přímá norma neexistuje, nebo ji nelze použít, se na základě kolizní normy určí právní řád některého ze států. Kolizní normy v českém právním řádu jsou upraveny v zákonu o mezinárodním právu soukromém. Je nutné upozornit, že zákon o mezinárodním právu soukromém se použije až tehdy, pokud nelze určit rozhodné právo jiným způsobem. Ve většině případů se bude aplikovat kolizní právo upraveno nařízením Řím I, které má aplikační přednost před zákonem o mezinárodním právu soukromém. Úprava ale může být obsažena také v dalších mezinárodních smlouvách, které jsou uzavřené mezi Českou republikou a třetím státem.¹³¹ Mezi členskými státy EU se přednostně použije Řím I.¹³²

---

¹²⁶ PAUKNEROVÁ, M. (2015) in op. cit. pozn. 26, s. 116 až 118.

¹²⁷ Přímé normy jsou upraveny např. ve Vídeňské úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží ze dne 11. dubna 1980 (Sdělení č. 160/1991 Sb.).

¹²⁸ PAUKNEROVÁ, M. (2015) in op. cit. pozn. 26, s. 26.

¹²⁹ Např. Vídeňská úmluva o smluvním právu ze dne 4. září 1987 (Vyhláška č. 15/1988 Sb.).

¹³⁰ PAUKNEROVÁ, M. (2015) in op. cit. pozn. 26, s. 283.

¹³¹ Viz čl. 25 odst. 1 Řím I.

¹³² Viz čl. 25 odst. 2 Řím I.

Pokud si strany smlouvy nezvolily rozhodné právo, je potřeba jej určit na základě jiných hraničních určovateliů obsažených v kolizních normách nařízení Řím I. Je to např. obvyklé bydliště prodávajícího, v případě kupní smlouvy,¹³³ nebo obvyklé bydliště poskytovatele služeb, pokud jde o smlouvu o poskytování služeb.¹³⁴

3.2.1 Nařízení Řím I

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy je účinné ode dne 17. prosince 2009 a navazuje na Římskou úmluvu o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy ze dne 19. června 1980. Řím I představuje unijní unifikaci kolizních norem týkajících se smluvních závazkových vztahů.¹³⁵

Použitelnost nařízení je univerzální, díky čemuž se použije rozhodné právo bez ohledu na to, jestli je to právo členského státu nebo ne.¹³⁶ To ve svém důsledku znamená, že se Řím I vyhýbá koexistenci vícero souborů kolizních norem a že soudy členských států budou téměř vždy aplikovat Řím I.¹³⁷ Nařízení pracuje s pojem členský stát, čímž je myšlen každý členský stát vyjma těch, na které se nařízení nevztahuje.¹³⁸ Dnes se to týká pouze Dánska,¹³⁹¹⁴⁰ na které se použije stále Římská úmluva.¹⁴¹ Ačkoli Spojené království Velké Británie a Severního Irska (dále jen „Spojené království“) již není členským státem EU od 31. ledna 2020, převzalo kolizní normy stanovené v nařízení Řím I za své právo, a tak mezi nařízením Řím I a kolizními normami Spojeného království není rozdíl.¹⁴²

Nařízení primárně upřednostňuje autonomii vůle stran.¹⁴³ Pro případy, kdy si strany rozhodné právo neujednají, obsahuje nařízení kolizní normy.¹⁴⁴ To neplatí v případě, že se jedná o zvláštní

---

¹³³ Čl. 4 odst. 1 písm. a) Řím I.

¹³⁴ Čl. 4 odst. 1 písm. b) Řím I.

¹³⁵ Viz čl. 1 Řím I, který dále vylučuje působnost nařízení na věci daňové, celní a správní a také vyjmenovává konkrétní výjimky z oblasti občanského a obchodního práva.

¹³⁶ Viz čl. 2 Řím I.

¹³⁷ RAGNO, F. (2020) in op. cit. pozn. 35, s. 56.

¹³⁸ Čl. 1 odst. 4 Řím I.

¹³⁹ Bod 46 odůvodnění Řím I.

¹⁴⁰ HEISS, H. in op. cit. pozn. 14, s. 6.

¹⁴¹ LÜTTRINGHAUS, J. in op. cit. pozn. 35, s. 54 a 55.

¹⁴² BRIGGS, Adrian. *The conflict of laws*. 4. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2019, ISBN 978-0-19-884523-2, s. 195.

¹⁴³ Čl. 3 Řím I.

¹⁴⁴ Čl. 4 Řím I.

případ, pro který Řím I obsahuje speciální normy. Jedním z těchto případů je spotřebitelská smlouva upravena v čl. 6.

3.2.2 Volba práva

Volba práva odráží autonomii vůle stran tak, že si strany smlouvy vyberou, kterým právním řádem se bude jejich závazek řídit. Volbu práva připouští čl. 3 Řím I. Římská úmluva volbu připouští ve stejném ustanovení. Volbu práva najdeme také v § 87 zákona o mezinárodním právu soukromém a čl. 14 Řím II. Jedná se o jeden z hraničních určovatелů, který má přednost před ostatními určovateli. Výhodou volby práva je postavení najisto, kterým právem se smlouva bude řídit. Volba má větší význam vůči třetím zemím, jelikož právo členských států je často harmonizované.¹⁴⁵

K tomu, aby byla volba práva platná, musí být splněna řada podmínek. První podmínkou je existence mezinárodního prvku.¹⁴⁶ Volba práva dle čl. 3 odst. 3 Řím I může představovat jediný mezinárodní prvek v jinak čistě vnitrostátní situaci, ačkoli volba je v takovém případě poměrně omezená.¹⁴⁷ Další podmínkou je zvolení právního řádu existujícího státu.¹⁴⁸ Musí jít o skutečnou volbu,¹⁴⁹ která je vyjádřena explicitně ve smlouvě, nebo implicitně. Řím I připouští implicitní volbu, když uvádí, že volba musí „...jasně vyplývat z ustanovení smlouvy nebo okolností případu“.¹⁵⁰ Indicií, podle kterých lze usoudit, že došlo k implicitní volbě práva, je mnoho. Může se jednat o volbu soudu,¹⁵¹ odkazy na ustanovení zákona konkrétního právní řádu nebo dříve uzavřené smlouvy mezi stejnými stranami, které obsahovaly výslovnou volbu práva.¹⁵²

Základ systému kolizních pravidel v nařízení Řím I je postaven na svobodné volbě rozhodného práva, a tak má tato volba přednost před jinými kolizními normami.¹⁵³ Výjimku lze nalézt např. u spotřebitelské smlouvy. Této problematice se věnuji v následující kapitole.

---

¹⁴⁵ BŘÍZA, P in op. cit. pozn. 38, s. 4 a 5.

¹⁴⁶ Viz čl. 1 odst. 1 Řím I.

¹⁴⁷ BŘÍZA, P in op. cit. pozn. 38, s. 27 až 29.

¹⁴⁸ Ibid., s. 34 v souladu s čl. 20 Řím I, který uvádí platné právní normy v určené zemi nařízením Řím I.

¹⁴⁹ Soud nezajímá hypotetická volba.

¹⁵⁰ Čl. 3 odst. 1 Řím I.

¹⁵¹ Bod 12 odůvodnění Řím I.

¹⁵² GIULIANO, M a LAGARDE, P, Zpráva k Úmluvě o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, Úř. věst. C 282 (dále jen „Zpráva Giuliano-Lagarde“), s. 17.

¹⁵³ Bod 11 odůvodnění Řím I.

3.3 Rozhodné právo závazků ze spotřebitelských smluv

Pokud jsou definiční znaky spotřebitelské smlouvy uvedené v kapitolách 1.3.1 a 2 splněny, aplikuje se čl. 6 Řím I, který stanovuje, že spotřebitelská smlouva „*se řídí právem země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště*“,¹⁵⁴ ke dni uzavření smlouvy.¹⁵⁵ Tento článek ve svém důsledku deroguje základní pravidla uvedená v čl. 4 Řím I, pokud si strany nezvolily rozhodné právo. Cílem úpravy je chránit spotřebitele tím, že je aplikováno právo státu, v němž má spotřebitel obvyklé bydliště. Předpokládá se, že je pro spotřebitele jednodušší orientovat se v jeho domácím právu než právu cizího státu. Ragno upozorňuje na to, že použití právního řádu státu spotřebitele nemusí být pro spotřebitele vždy výhodné, zejména ve státech s nižší právní úpravou ochrany spotřebitele.¹⁵⁶ Dalším možným řešením by mohla být aplikace toho práva, které by spotřebiteli poskytovalo velkorysejší ochranu.¹⁵⁷ Ačkoli by spotřebitel získal silnou ochranu a podnikatel by se nemohl vyhnout spotřebitelské ochraně, skutečná aplikace takového práva by byla složitá.¹⁵⁸ Příkláním se k aplikování práva státu spotřebitelova obvyklého bydliště, čímž je chráněno spotřebitelovo očekávání a je podporována jeho sebejistota v mezinárodních obchodech tím, že stojí na pevném základě kogentních norem, ze kterých ho ani volba práva nemůže sesadit.¹⁵⁹

Znění čl. 6 Řím I v souvislosti s určováním rozhodného práva je nakonec více konzistentní s úpravou v Římské úmluvě. Původně bylo zamýšleno vyloučit možnost volby práva a navazovat pouze na právo členského státu obvyklého bydliště spotřebitele.¹⁶⁰ Přijatá úprava se neomezuje jen na právo členského státu, nýbrž na právo jakéhokoli státu spotřebitelova obvyklého bydliště.

3.3.1 Volba práva ve spotřebitelské smlouvě

Spotřebitel a podnikatel si mohou zvolit rozhodné právo spotřebitelské smlouvy, čímž je zachována smluvní volnost upravená v čl. 3 Řím I. Aby nebyl spotřebitel znevýhodňován silou vůle podnikatele, je tato volba omezena. Nelze se odchýlit od ochranných kogentních norem práva státu, ve kterém má spotřebitel obvyklé bydliště, čímž je zajištěn minimální standard ochrany.¹⁶¹

---

¹⁵⁴ Více se pojmu obvyklé bydliště věnuji v páté části práce.

¹⁵⁵ Viz čl. 19 odst. 3 Řím I.

¹⁵⁶ RAGNO, F. (2020) in op. cit. pozn. 35, s. 178.

¹⁵⁷ NYGH, Peter. *Autonomy in international contracts*. Oxford: Clarendon Press, 1999, ISBN 0-19-826270-1, s. 159.

¹⁵⁸ TANG, Z. in op. cit. pozn. 93, s. 161.

¹⁵⁹ Ibid., s. 161 a 162.

¹⁶⁰ RAGNO, F. (2009) in op. cit. pozn. 14, s. 149 a 150.

¹⁶¹ Čl. 6 odst. 2 Řím I.

Již Římská úmluva umožňovala volbu práva. Před přijetím Řím I ve znění, jak jej známe dnes, Evropská komise navrhla znění, které vylučovalo volbu práva. Důvodem byla snaha předejít štěpení práva a tím zjednodušení tak, že rozhodným právem bude pouze jedno právo.¹⁶² Zachování volby práva je dle mého názoru správné, jelikož se pohybujeme ve smluvním právu, jemuž by měla být zachována jistá míra volnosti, ale také protože spotřebitel může mít obvyklé bydliště v zemi, ve které není dostatečná právní úprava ochrany spotřebitele. Na druhou stranu lze polemizovat o tom, jestli má spotřebitel nějakou šanci ovlivnit smlouvu, když podnikatel, jako silnější strana, si pravděpodobně vždy může prosadit právo, které bude pro něj výhodnější. Spotřebitelské právo je na území EU harmonizováno, a tak by právní úprava mezi členskými státy neměla činit velké rozdíly, ale jak jsem již dříve uvedl, podle nařízení Řím I může být aplikováno i jiné právo než právo členského státu.

S volbou práva u spotřebitelské smlouvy vyvstává otázka, jak soudy vykládají tuto volbu v souladu s omezením v čl. 6 odst. 2 Řím I. První možností je materiální volba práva, přičemž soudce nezajímají ustanovení na ochranu spotřebitele v právu zvoleném volbou práva a bere v úvahu pouze ochranné normy práva obvyklého bydliště spotřebitele. Naopak podle materializované volby soudce srovná ochranu spotřebitele ve zvoleném právu a v právu spotřebitelova obvyklého bydliště a aplikuje to právo, které zajišťuje vyšší úroveň ochrany. Podle Rozehnalové by měla být vzata v úvahu přání stran a v souladu s cílem ochrany spotřebitele aplikovat to právo, které nabízí vyšší ochranu.¹⁶³ Ve většině případů bude spotřebitelský spor probíhat před soudem státu, ve kterém má spotřebitel bydliště. To znamená, že soudce, ač by musel aplikovat zvolené cizí právo, zná domácí právo, od kterého se nesmí odchýlit.¹⁶⁴ A tak i já bych se přiklonil k názoru Rozehnalové, že by měl soud aplikovat právo, které nabízí vyšší úroveň ochrany pro spotřebitele, čímž bude zachován smysl a účel čl. 6 Řím I.

Podnikatel bude pravděpodobně podporovat volbu práva státu, ve kterém má sídlo, jelikož s tímto právem bude více obeznámen. Bude pak jistě záležet na situaci, zda právo podnikatele bude pro spotřebitele příznivější nebo ne. Volba práva je činěna buďto přímo ve spotřebitelské smlouvě,

---

¹⁶² Čl. 5 Návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005PC0650&from=EN> [citace k 20.3.2023].

¹⁶³ ROZEHNALOVÁ, N. in op. cit. pozn. 5, s. 84.

¹⁶⁴ WILDERSPIN, M. (2016) in op. cit. pozn. 3, s. 481 a 482.

nebo ve všeobecných smluvních podmínkách podnikatele.¹⁶⁵ Dle SDEU má podnikatel povinnost uvést informaci, že se na spotřebitelskou smlouvu vztahují kogentní ochranné normy práva státu spotřebitelova obvyklého bydliště. To platí, pokud došlo k volbě rozhodného práva ve všeobecných smluvních podmínkách, které nebyly ujednány individuálně.¹⁶⁶

---

¹⁶⁵ COMBA, María C. *The law applicable to cross-border contracts involving weaker parties in EU private international law*. Switzerland: Springer International Publishing, 2021, ISBN 978-3-030-61481-2, s. 115 a 116.

¹⁶⁶ Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 28. července 2016, věc C-191/15, bod 71. V souladu s čl. 3 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách by se jinak jednalo o zneužívající klauzuli v úmyslu spotřebitele uvést v omyl, že se na smlouvu použije pouze zvolené právo.

4 Jurisdikce

Tato kapitola se věnuje mezinárodní pravomoci soudů u smluvních závazkových poměrů. Na rozdíl od kapitoly 3, nebudu řešit rozhodné procesní právo. Tím je vždy *lex fori*, tj. právo soudu. Soud vždy aplikuje procesní právo svého státu.¹⁶⁷

Normy mezinárodního práva procesního upravují oblast pravomoci soudů ve vztahu k zahraničí. To znamená, že pokud se jedná o poměr s mezinárodním prvkem, je potřeba rozhodnout, zda jsou pravomocné české soudy, či soudy jiného státu. Soud zkoumá podmínky řízení kdykoli v průběhu řízení a zejména na začátku řízení.¹⁶⁸ Soud buďto řízení zastaví, v případě chybějící pravomoci,¹⁶⁹ anebo pokračuje v řízení tím, že zjišťuje rozhodné právo právního poměru.¹⁷⁰

4.1 Jurisdikce u závazkových poměrů

Pravomoc českého soudu ve vztahu k zahraničí je potřeba hledat v zákonu o mezinárodním právu soukromém. Ovšem aplikační přednost má nařízení Brusel I bis.¹⁷¹ Toto nařízení je hlavním právním předpisem upravujícím pravomoc soudu v případě smluvních závazků v České republice.¹⁷² Nařízení Brusel I bis se použije v případě, že má žalovaný bydliště na území členského státu.¹⁷³ Jestliže existuje speciální úprava v jiném právním předpisu EU nebo mezinárodní smlouvě,¹⁷⁴ použijí se tyto právní prameny přednostně před nařízením Brusel I bis.¹⁷⁵ V případě bydliště žalovaného na území Norska, Švýcarska nebo Islandu je aplikovatelná Luganská úmluva II,¹⁷⁶ která společně s Brusel I Bis vytváří bruselsko-luganský režim. Jedná se o úpravu pravidel, která je velmi podobná s pravidly uvedenými v Brusel I.¹⁷⁷

---

¹⁶⁷ Viz § 8 odst. 1 ZMPS.

¹⁶⁸ Viz § 103 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“ nebo „občanský soudní řád“).

¹⁶⁹ Viz § 104 odst. 1 OSŘ.

¹⁷⁰ RŮŽIČKA, K in op. cit. pozn. 26, s. 49 a 351.

¹⁷¹ Viz § 2 ZMPS.

¹⁷² PFEIFFER, M. (2019) in op. cit. pozn. 72, s. 291.

¹⁷³ Toto neplatí absolutně, výjimky ve vztahu ke spotřebiteli uvádím v kapitole 4.2.

¹⁷⁴ Srov. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. srpna 2021, sp. zn. 1 Nc 2340/2021, které v souladu s aplikační předností odkázalo na dvoustrannou smlouvu mezi Československou socialistickou republikou a Mongolskou lidovou republikou o poskytování právní pomoci a o právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech (Ulánbátar, 15. října 1976), jež byla vyhlášena pod č. 106/1978 Sb., místo použití nařízení Brusel I bis.

¹⁷⁵ Čl. 67 a násl. Brusel I bis.

¹⁷⁶ Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech z roku 2007.

¹⁷⁷ PFEIFFER, M. (2019) in op. cit. pozn. 72, s. 291 a 301.

Stejně jako volba práva podle nařízení Řím I, prorogace podle Brusel I bis má velkou váhu v oblasti smluvního práva. Prostřednictvím čl. 25 Brusel I bis si mohou strany smlouvy ujednat pravomoc soudů některého z členských států a stanovit tak najisto, u kterého bude případný spor řešen. Strany si tak mohou ujednat pravomoc soudu bez ohledu na jejich bydliště nebo státní příslušnost.¹⁷⁸ Pokud si strany ujednání o pravomoci soudu nesjednaly, bude soud pravomoc zjišťovat podle obecných ustanovení.

Podle zásady „actor sequitur forum rei“¹⁷⁹ se primárně určuje soudní příslušnost v nařízení Brusel I bis (čl. 4). Základním hraničním určovatelem je tudíž bydliště žalovaného v době podání žaloby bez ohledu na státní příslušnost žalovaného.¹⁸⁰ V některých případech Brusel I bis uvádí zvláštní příslušnost,¹⁸¹ díky tomu je možné podat žalobu u více než jednoho soudu a žalobci je tak dána možnost vybrat si soud, který bude pro něj výhodnější (jedná se o tzv. forum shopping). Ve smluvním právu má čl. 7 odst. 1 Brusel I bis velkou váhu, jelikož souvisí s předmětem plnění. Dále Brusel I bis upravuje výlučnou příslušnost k některým poměrům¹⁸² nebo zvláštní příslušnost ve věcech s účastí slabší smluvní strany,¹⁸³ což je předmětem kapitoly 4.2.

4.1.1 Nařízení Brusel I bis

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech je účinné od 10. ledna 2015,¹⁸⁴ čímž nahradilo dosavadní nařízení Brusel I.¹⁸⁵ Toto nařízení se vztahuje na věci občanské a obchodní, a naopak se nevztahuje zejména na věci daňové, celní, správní a také na odpovědnost státu za jednání a opominutí při výkonu státní moci. Nařízení představuje unifikaci právních procesních norem v oblasti justiční spolupráce. Je nutné upozornit, že pojem příslušnost, se kterým nařízení pracuje, odpovídá pojmu pravomoc, jenž je používán v českém právu.¹⁸⁶

---

¹⁷⁸ Ibid., s. 293.

¹⁷⁹ Zásada, podle které žalobce žaluje u soudu žalovaného.

¹⁸⁰ To je ostatně základním principem nařízení, dle kterého je důležité místo bydliště, nikoli státní příslušnost, viz čl. 4 odst. 1 Brusel I bis.

¹⁸¹ Viz oddíl 2 Brusel I bis.

¹⁸² Viz čl. 24 Brusel I bis.

¹⁸³ Oddíly 3, 4 a 5 Brusel I bis.

¹⁸⁴ To neplatí pro čl. 75 a 76, pro které byla stanovena účinnost od 10. ledna 2014.

¹⁸⁵ Nařízení Brusel I bylo nástupcem Bruselské úmluvy. Ačkoli jsou již nahrazené novými akty, stále jsou důležité v oblasti interpretace SDEU k ustanovením, které jsou účelem totožné dle bodu 34 odůvodnění Brusel I bis.

¹⁸⁶ PAUKNEROVÁ, M. (2013) in op. cit. pozn. 47, s. 96 a 97.

Aplikace nařízení je podmíněna existencí mezinárodního prvku,¹⁸⁷ vztahem mezi řízeními, na které se Brusel I bis aplikuje, a územím členských států.¹⁸⁸ Nařízení by se mělo primárně aplikovat za podmínky, že žalovaný má bydliště na území členského státu. To neplatí např. v případě spotřebitele nebo zaměstnance, jehož ochrana by měla být zajištěna bez ohledu na bydliště žalovaného.¹⁸⁹

Nařízení je závazné pro všechny členské státy EU, vyjma Dánska. Ačkoli se Dánsko justiční spolupráce neúčastní, Brusel I bis se uplatňuje i na Dánsko, které uzavřelo s EU dohodu¹⁹⁰ a také oznámilo přijetí Brusel I bis.¹⁹¹¹⁹² Na Spojené království se nařízení Brusel I bis nepoužije, a to konkrétně na řízení zahájená od konce přechodného období, tj. od 1. 1. 2021.¹⁹³ Právní normy z nařízení Brusel I bis Spojené království nepřijalo do svého právního řádu jako u nařízení Řím I.¹⁹⁴

4.2 Jurisdikce u spotřebitelských smluv

Za podmínky, že lze smlouvu kvalifikovat jako spotřebitelskou podle čl. 17 odst. 1 Brusel I bis,¹⁹⁵ aplikují se zvláštní jurisdikční normy uvedené v člancích 18 a 19, jejichž cílem je ochrana spotřebitele. Jedná se o speciální normy k normám obecným, které jsem uvedl v předchozí kapitole.

Pokud má spotřebitel v úmyslu uplatnit nároky ze smlouvy vůči podnikateli před soudem, má dvě možnosti. Buďto může podat žalobu u soudu ve členském státě, ve kterém má podnikatel bydliště, anebo má možnost podat žalobu u soudu místa, ve kterém má své bydliště.¹⁹⁶ Spotřebitel má na rozdíl od podnikatele možnost volby a ve většině případů upřednostní soud svého členského

---

¹⁸⁷ Viz bod 3 odůvodnění Brusel I bis v návaznosti na čl. 81 SFEU. Dle rozsudku Soudního dvora EU (velkého senátu) ze dne 1. března 2005, věc C-281/02, bod 26, se mezinárodní prvek nemusí vázat pouze k členským státům, nýbrž také k třetímu státu.

¹⁸⁸ Bod 13 odůvodnění Brusel I bis.

¹⁸⁹ Viz bod 14 odůvodnění Brusel I bis.

¹⁹⁰ Dohoda mezi Evropským společenstvím a Dánským královstvím o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úřední věstník EU, 16. listopadu 2005, L299/62).

¹⁹¹ Dohoda mezi Evropským společenstvím a Dánským královstvím o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. (Úřední věstník EU, 21. 3. 2013, L 79/4).

¹⁹² PFEIFFER, M. (2019) in op. cit. pozn. 72, s. 291.

¹⁹³ Viz čl. 67 dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. C 66I, 19.2.2019).

¹⁹⁴ BRIGGS, Adrian. *The conflict of laws*. 4. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2019, ISBN 978-0-19-884523-2, s. 43, 44 a 195.

¹⁹⁵ Viz kapitoly 1.3.2. a 2.

¹⁹⁶ Viz čl. 18 odst. 1 Brusel I bis.

státu.¹⁹⁷ Pro spotřebitele je výhodnější zvolit domácí soud, tím se vyhne cizímu jazyku, cizímu právu, zahraničním právníkům, ale také cestě do cizího státu, ve kterém soud sídlí. Na druhou stranu, výhodou, plynoucí ze zvolení soudu v místě bydliště podnikatele, je jednodušší vymáhání vnitrostátního rozhodnutí.¹⁹⁸¹⁹⁹ Podnikatel má svázanější ruce, v porovnání se spotřebitelem, a může podat žalobu pouze u soudů členského státu, ve kterém má spotřebitel bydliště.²⁰⁰ Spotřebiteli je tak poskytnuta jistota vedení řízení před jeho domácím soudem.

Je nutné připomenout, že pravidla uvedená v Brusel I bis se užijí, pouze pokud má žalovaná strana bydliště na území členského státu.²⁰¹ K zajištění větší ochrany spotřebitele nařízení Brusel I bis obsahuje dvě výjimky.²⁰² Tou první je znění čl. 17 odst. 2, které rozšiřuje teritoriální působnost nařízení také na podnikatele, kteří sice nemají bydliště²⁰³ na území některého z členských států, ale mají na tomto území pobočku, zastoupení nebo jinou provozovnu a spor se týká jejich provozu. Navíc, Brusel I bis se použije i přes to, že bydliště spotřebitele a pobočka, zastoupení nebo provozovna podnikatele se nachází ve stejném členském státě.²⁰⁴ Zdá se rozumné žalovat podnikatele ve členském státě, ve kterém má postihnutelný majetek, tj. např. pobočku. Na rozdíl od přechozích verzí nařízení Brusel I bis umožňuje druhou výjimku. Tou je pro spotřebitele možnost žalovat podnikatele, bez ohledu na jeho bydliště, před soudem svého místa bydliště. Jedná se o velkou změnu, která ovlivňuje podnikatele z třetích zemí a rozšiřuje spotřebitelskou ochranu i na podnikatele, kteří se jí dříve vyhýbali.²⁰⁵

Sankcí za nedodržení pravidel uvedených ve čtvrtém oddíle Brusel I bis je neuznatelnost nebo nevykonatelnost rozhodnutí v jiných členských státech podle čl. 45 odst. 1 písm. e) a 46 Brusel I bis. Není porušením podmínek řízení, že se žalovaný spotřebitel účastní soudního řízení v jiném členském státě, než ve kterém měl být žalován, dle zvláštních jurisdikčních pravidel ve čtvrtém oddílu Brusel I bis. Spotřebitel založí příslušnost tohoto soudu v jiném členském státě, a to tím, že se nebude bránit námitkou nepřislušnosti.²⁰⁶ Soud je povinen ověřit, že je žalovaný spotřebitel

---

¹⁹⁷ MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24, s. 509.

¹⁹⁸ Ačkoli výkon rozhodnutí značně usnadňují čl. 39 a násl. Brusel I bis.

¹⁹⁹ MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24, s. 510.

²⁰⁰ Viz čl. 18 odst. 2 Brusel I bis.

²⁰¹ Bod 14 odůvodnění Brusel I bis.

²⁰² Ibid.

²⁰³ Bydlištěm podnikatele se dle čl. 63 odst. 1 Brusel I bis rozumí sídlo, ústředí, nebo hlavní provozovna.

²⁰⁴ HILL, J. in op. cit. pozn. 48, s. 122 a 123 a rozsudek Soudního dvora EU (velkého senátu) ze dne 1. března 2005, věc C-281/02, bod 26.

²⁰⁵ MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24, s. 511.

²⁰⁶ Jedná se o tzv. tichou prorogaci, srov. čl. 26 odst. 1 nařízení Brusel I bis.

vědomý svého práva namítnout nepřislušnost soudu a také o učinících, které má jeho účast na řízení, resp. jeho neúčast.²⁰⁷

Lze shrnout, že úprava zcela jistě upřednostňuje podání žaloby u soudu bydliště spotřebitele s cílem ulehčit procesní situaci slabší smluvní straně. Tato úprava, podle mého názoru, dává smysl zejména v situacích, kdy je spotřebitel pasivní a postrádá úmysl vstoupit do mezinárodního prostředí.²⁰⁸ Jeho pasivitu lze spatřit, zejména když uzavře smlouvu s podnikatelem, který má sídlo v jiné zemi, a smlouva byla uzavřena v rámci zaměřování profesionální nebo podnikatelské činnosti na stát bydliště spotřebitele.²⁰⁹ Spotřebitelé na území čl. států jsou chráněni i vůči podnikatelům s bydlištěm v třetích zemích. Avšak spotřebitelé, jejichž bydliště se nachází na území třetího státu, nejsou chráněni. Stejnou ochranu jim nelze garantovat, jelikož závaznost norem stanovených nařízením Brusel I bis nelze vynutit u soudů třetích zemí.²¹⁰

4.2.1 Ujednání o příslušnosti

Od stanovených pravidel se lze do určité míry odklonit. Volbu soudu upravuje čl. 19 Brusel I bis, který obsahuje taxativní výčet případů, ve kterých si spotřebitel s podnikatelem mohou prostřednictvím dohody ujednat příslušnost odlišnou od pravidel uvedených v čl. 18 téhož nařízení.

Prvním případem je situace, kdy je dohoda uzavřena až po vzniku sporu. S tím se pojí otázka, který okamžik je rozhodný pro vznik sporu. Podle Simona není potřeba zahájení soudního řízení, nýbrž stačí, pokud jsou si obě strany vědomy faktu, že mezi nimi existuje spor.²¹¹ Smyslem této podmínky je možnost individuálního ujednání si prorogační dohody až po vzniku sporu a vyhnout se tím vložení prorogační doložky podnikatelem do smlouvy nebo smluvních podmínek. Má se za to, že spotřebitel je slabší smluvní stranou, která nemá silnou vyjednávací pozici, a tak u smluv „ber, nebo nech být“ má spotřebitel jen stěží možnost ovlivnit podmínku soudní příslušnosti ve smlouvě.²¹² Ačkoli by tato doložka byla nevymahatelná, neinformovaný spotřebitel by to nevěděl

---

²⁰⁷ Podle rozsudku Soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 20. května 2010, věc C-111/09, bod 32, soud tuto povinnost podle Brusel I neměl, nicméně mohl ověřit, zda si je spotřebitel vědom důsledků jeho účasti na řízení. Dnes je tato povinnost stanovena v čl. 26 odst. 2 Brusel I bis.

²⁰⁸ HILL, J. in op. cit. pozn. 48, s. 121.

²⁰⁹ Viz čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis.

²¹⁰ MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24, s. 514.

²¹¹ SIMON, P. in DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-107-9, s. 2939.

²¹² REQUEJO ISIDRO, Marta. *Brussels I bis: a commentary on Regulation (EU) No 1215/2012*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2022, ISBN 978-1-78990-816-9, s. 282.

a mohlo by ho to od podání žaloby odradit.²¹³ Na rozdíl od momentu uzavírání smlouvy se očekává, že spotřebitel je lépe informovaný později, když vznikne spor, a dokáže si lépe uvědomit důsledky volby soudu.²¹⁴

Dalším případem je ujednání, které výlučně spotřebiteli umožní zahájit řízení u jiného soudu, než u soudu podle pravidel čl. 18 Brusel I bis. Tento druhý typ dohody se zdá být poněkud nadbytečný, jelikož lze těžko hledat jeho praktické využití.²¹⁵ Myslím si, že je rozumné, když spotřebitel bude upřednostňovat domácí soud, zatímco podnikatel soud ve státě, ve kterém má sídlo.

Posledním případem je situace, kdy spotřebitel a podnikatel mají bydliště či obvyklý pobyt ve stejném členském státě v okamžiku uzavření smlouvy a dohoda odkazuje na tento členský stát. Možnost aplikace této podmínky se týká pouze vnitrostátních smluv. Podnikatel je díky této prorogační dohodě chráněn tak, že v případě odstěhování spotřebitele do jiného čl. státu, jej nebude muset žalovat v zahraničí a rovněž nemusí očekávat, že případnou žalobu by spotřebitel podal u svého soudu v zahraničí.²¹⁶ Účelem této poslední dohody je snaha vyvážit práva podnikatele vůči spotřebiteli.²¹⁷

Čl. 19 Brusel I bis jistě přispívá k větší ochraně spotřebitele, ačkoli smysl a využití některých podmínek lze jen těžko hledat. Také zákon o mezinárodním právu soukromém myslí na ochranu spotřebitelů při sjednávání prorogačních dohod.²¹⁸ Ujednání příslušnosti je přípustné jen pokud k němu došlo až po uzavření sporu, nebo výlučně spotřebiteli umožňuje zahájit řízení u soudu jiného státu. Lze tak spatřit podobnosti mezi prvními dvěma podmínkami v čl. 19 Brusel I bis a ochranou poskytnutou v zákonu o mezinárodním právu soukromém.

---

²¹³ MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24, s. 515 a 516.

²¹⁴ HILL, J. in op. cit. pozn. 48, s. 197.

²¹⁵ MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24, s. 522.

²¹⁶ HILL, J. in op. cit. pozn. 48, s. 198.

²¹⁷ JENARD, P. Zpráva k Úmluvě o příslušnosti soudů a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (uzavřené v Bruselu dne 27. 9. 1968), Úř. věst. 1979 C 59 (dále jen „Jenardova zpráva“), s. 33.

²¹⁸ Viz § 86 odst. 1 ZMPS.

5 Bydliště spotřebitele

Bydliště spotřebitele je pojem významný jak pro hmotné, tak procesní právo. V mezinárodním právu soukromém se lze setkat s různými pojmy ve vztahu k bydlišti. Můžeme narazit na bydliště, obvyklé bydliště, obvyklý pobyt, nebo například domicil. Tato kapitola si klade za cíl objasnit, co bydliště znamená pro spotřebitele v mezinárodním právu soukromém a jak právo myslí na situace, když se spotřebitelovo bydliště změní nebo když je neznámé.

5.1 Obvyklý pobyt

Nařízení Řím I pracuje s pojmem obvyklé bydliště, přičemž se jedná o jeden z nejdůležitějších kolizních hraničních určovatelů.²¹⁹ Pojem obvyklé bydliště se může zdát matoucí, jelikož v kolizním právu se také pracuje s pojmem obvyklý pobyt. Například úprava v zákonu o mezinárodním právu soukromém pracuje pouze s obvyklým pobytem. Tato terminologická dvoukolejnost vznikla nejednotným překladem nařízení Řím I.²²⁰ V anglické verzi nařízení Řím I se pracuje s pojmem „habitual residence“.

Ačkoli nařízení Řím I uvádí, že by obvyklé bydliště mělo být jasně vymezeno z důvodu právní jistoty,²²¹ definici obvyklého pobytu nepodnikající fyzické osoby neobsahuje.²²² Na rozdíl od bydliště používaného v Brusel I bis, musí být pojem obvyklý pobyt vykládán autonomně, tj. nezávisle na právu členských států.²²³ Ve srovnání s čl. 63 Brusel I bis, čl. 19 Řím I obsahuje pouze jedno kritérium pro určení obvyklého pobytu právnické osoby, kterým je místo ústřední správy, jinak by totiž nebylo možné určit rozhodné právo.²²⁴ Podnikající fyzická osoba má obvyklý pobyt v místě jejího hlavního podnikání.²²⁵

Obvyklým pobytem je myšleno místo, kde osoba skutečně žije. Jedná se o místo, kde má tato osoba těžiště svého života.²²⁶ Rozhodující je objektivní posouzení, nikoli subjektivní vnímání

---

²¹⁹ Více k pojmu hraniční určovatel viz kapitola 3.1.

²²⁰ PFEIFFER, Magdalena. *Kritérium obvyklého pobytu v mezinárodním právu soukromém*. Praha: Leges, 2013, ISBN 978-80-87576-84-7, s. 56.

²²¹ Bod 39 odůvodnění Řím I.

²²² Také nařízení Řím II pracuje s pojmem obvyklý pobyt, aniž by jej vymezovalo pro nepodnikající fyzické osoby.

²²³ Srov. rozsudek Soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 6. března 2008, věc C-98/07, bod 17, dle kterého musí být pojmy, užitý v ustanoveních práva EU, vykládány autonomně, pokud není výslovně odkazováno na právo členských států.

²²⁴ Bod 39 odůvodnění Řím I.

²²⁵ Čl. 19 odst. 1 alinea 2 Řím I.

²²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2011, sp. zn. 30 Cdo 2244/2011.

spotřebitele. Bydliště a obvyklý pobyt spotřebitele bude pravděpodobně totéž místo, ale nemusí tomu tak být.²²⁷ Především se nejedná o krátkodobé místo pobytu, např. místo dovolené.²²⁸ SDEU v judikatuře upozorňuje, že se nemůže jednat o dočasnou přítomnost na určitém místě. Stálost pobytu lze odvodit dle vůle dotyčného vytvořit si centrum zájmu, který zároveň přiznává místu určitou stálost. Každý případ je však potřeba hodnotit individuálně.²²⁹

Úkolem obvyklého pobytu, ve srovnání s bydlištěm, je stanovit najisto jedno místo, se kterým je určitá fyzická osoba nejúžeji spojena. Judikatura SDEU při určování tohoto místa klade důraz primárně na délku trvání pobytu a vůli zůstat na tomto místě. Pokud by spotřebitel považoval přítomnost na určitém místě pouze za dočasnou, s úmyslem vrátit se zpět do domovského členského státu v horizontu několika měsíců, jednalo by se o bydliště, nikoli však o obvyklý pobyt. Na druhou stranu, kdyby si spotřebitel koupil jednosměrnou letenku s úmyslem začít nový život v jiném státě, pak by se jeho obvyklý pobyt změnil okamžitě po příjezdu.²³⁰ V úpravě shledávám pozitivním tendenci určování pouze jednoho místa, a tím stavění na jisto práva, které se má použít na právní poměr. Setkáváme se však opět s nevymezením pojmu přímo v nařízení z důvodu neshody mezi členskými státy a matoucím překladem. Lze ovšem pozorovat postupné upřednostňování pojmu obvyklého pobytu, např. v nařízení o výživném,²³¹ nebo novém nařízení,²³² které nahradilo Brusel II bis.²³³

5.2 Bydliště

V nařízení Brusel I bis se objevuje bydliště jako základní jurisdikční kritérium v zakládání pravomoci soudů. Obvyklý pobyt je alternativním hlediskem k bydlišti. Nařízení definici bydliště fyzické osoby rovněž neupravuje, ale na rozdíl od obvyklého pobytu přenechává jeho vymezení na vnitrostátním právu.²³⁴ To znamená, že český soud posuzuje bydliště spotřebitele podle českého práva, pokud byla u českého soudu podána žaloba, a tento spotřebitel má bydliště na území České

---

²²⁷ ZAVADILOVÁ, M. in op. cit. pozn. 72, s. 110.

²²⁸ RAGNO, F. (2020) in op. cit. pozn. 35, s. 175 a 176.

²²⁹ Rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 22. prosince 2010, věc C-497/10, bod 51.

²³⁰ PLENDER, R. a WILDERSPIN, M. in op. cit. pozn. 18, s. 385.

²³¹ Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností.

²³² Nařízení Rady (EU) 2019/1111 ze dne 25. června 2019 o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí.

²³³ Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000.

²³⁴ Čl. 62 odst. 1 Brusel I bis uvádí, že soud bydliště fyzické osoby posoudí dle svého práva.

republiky. Pokud má spotřebitel bydliště v jiném členském státě, musí soud rozhodnout podle práva tohoto členského státu.²³⁵ Naopak definici bydliště právnické osoby nařízení obsahuje v čl. 63 Brusel I bis, přičemž se jedná o sídlo, ústředí nebo hlavní provozovnu. Jeden podnikatel (právnická osoba) tedy může mít až tři bydliště, případně ve třech různých zemích. Spotřebitel si pak může vybrat, kde podá žalobu (jedná se o tzv. forum shopping).²³⁶ Mezi uvedenou úpravou a čl. 19 Řím I lze spatřit podobnost v tom, že definují bydliště právnické osoby, a naopak nevykládají bydliště fyzické osoby, jelikož nedošlo ke shodě na jednotné definici.

Bydliště fyzické osoby definuje občanský zákoník, jako místo, „*kde se zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale*“.²³⁷ Dále bydliště definuje judikatura tak, že „*bydlištěm fyzické osoby se rozumí obec, resp. městský obvod, v němž tato osoba bydlí s úmyslem se zde trvale zdržovat*“.²³⁸ Bydliště je nezbytné odlišit od pojmu trvalý pobyt, který je užíván v právních předpisech upravujících správní právo, ačkoli se může jednat o stejné místo. Fyzická osoba může mít více míst (v různých státech) na kterých má bydliště, a proto existence bydliště v jiném členském státě nevyklučuje existenci bydliště na území České republiky.²³⁹ Změna krátkodobé povahy, jako je např. pobyt v nemocnici nebo studium, nemění místo bydliště, jelikož toto místo člověk stále považuje za centrum jeho zájmů a na toto místo se má v úmyslu vracet.²⁴⁰ Bříza a Pauknerová se přiklánějí k závěru Okresního soudu v Chebu,²⁴¹ který uvádí, že bydliště je místo faktického pobytu fyzické osoby s úmyslem zdržovat se zde trvale.²⁴²

Anglická verze Brusel I bis pracuje s pojmem „domicile“ u fyzických i právnických osob. Do české verze je pojem přeložen jako bydliště, a tak se setkáváme s pojmem bydliště i v souvislosti s podnikatelem. Dochází tak k podivným spojení, které české právo nezná.²⁴³ Případným řešením by bylo užívat pojem domicil i v české verzi, jelikož se jedná o pojem neutrální v českém

---

²³⁵ Viz čl. 62 odst. 2 Brusel I bis.

²³⁶ BŘÍZA, P in op. cit. pozn. 38, s. 123 a 124.

²³⁷ Viz § 80 odst. 1 obč. zák.

²³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. června 2005, sp. zn. 30 Cdo 444/2004.

²³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. července 2011, sp. zn. 32 Cdo 1401/2011.

²⁴⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2016, sp. zn. 30 Cdo 1050/2016.

²⁴¹ Srov. BŘÍZA, P in op. cit. pozn. 38, s. 124 a PAUKNEROVÁ, M. (2013) in op. cit. pozn. 47, s. 98.

²⁴² Usnesení Okresního soudu v Chebu ze dne 10. května 2007, sp. zn. 15 C 45/2006.

²⁴³ Srov. ustanovení § 136 obč. zák., které obsahuje úpravu o sídle právnické osobě.

právu.²⁴⁴ Problematickým se také jeví nejednotnost pojmu, jelikož každý členský stát bydliště posuzuje dle svého práva, čímž hrozí riziko kompetenčních sporů.²⁴⁵

5.3 Změna obvyklého pobytu

Obvyklý pobyt, jak již bylo řečeno, je hraničním určovatelem. Tento určovatel se může v průběhu času měnit. Jedná se proto o tzv. proměnlivý hraniční určovatel. Naopak existují hraniční určovatelé, které jsou neměnné povahy. Například poloha nemovité věci je skutečnost konstantní. Obvyklý pobyt spotřebitele je skutečnost, která se na území otevřených hranic EU velmi snadno mění, např. tím, že se spotřebitel přestěhuje do jiného členského státu za prací. Dochází k tzv. „mobilnímu konfliktu“, nebo také „změně statutu“ a je potřeba vyřešit, dle kterého právního řádu je spotřebitelská smlouva řízená.²⁴⁶

Najít odpověď není nesnadné, jelikož Řím I obsahuje stabilizační prvek pro určování obvyklého pobytu. Staví tak najisto rozhodný okamžik k momentu uzavření smlouvy.²⁴⁷

5.4 Změna bydliště spotřebitele

Řešení změny bydliště spotřebitele do jiného členského státu není (nebo spíše nebylo) tak jednoduché jako při změně obvyklého pobytu. Pokud spotřebitel změní své bydliště po uzavření spotřebitelské smlouvy, ale ještě před podáním žaloby, mění se jurisdikční kritérium v souladu s jeho přestěhováním? Má spotřebitel stále právo na ochranu i ve členském státě, do kterého se přestěhoval?

Příslušnost soudů ve spotřebitelských sporech je stanovena v čl. 18 Brusel I bis. Spotřebitel má na výběr ze dvou míst, kde může podat žalobu, tj. v místě svého bydliště nebo v místě bydliště podnikatele. Naopak podnikatel může podat žalobu pouze v místě bydliště spotřebitele.²⁴⁸ Spotřebiteli je přiznána ochrana podle Brusel I bis, pouze uzavře-li jednu ze smluv uvedených v čl. 17 odst. 1 Brusel I bis.²⁴⁹²⁵⁰ První dvě uvedené smlouvy se týkají koupě movitých věcí na splátky

---

²⁴⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, VALDHANS, Jiří. Nařízení č. 44/2001 (ES), o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Pravomoc základní, pravomoc alternativní. *Právní fórum*, 2005, č. 4, s. 121.

²⁴⁵ PFEIFFER, M. (2013) in op. cit. pozn. 220, s. 40.

²⁴⁶ PAUKNEROVÁ, M. (2015) in op. cit. pozn. 26, s. 119.

²⁴⁷ Čl. 19 odst. 3 nařízení Řím I.

²⁴⁸ Více k příslušnosti soudů u spotřebitelských smluv v kapitole 4.2.

²⁴⁹ Viz rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 3. října 2019, věc C-208/18, bod 39.

²⁵⁰ Více k podmínkám spotřebitelské smlouvy dle čl. 17 Brusel I bis viz kapitoly 1.3.2 a 2.

a půjčky návratné ve splátkách nebo jiného úvěrového obchodu, jež byl určen k financování koupě movitých věcí. Písmena a) a b) v praxi nečiní problém při výkladu, a tak má být spotřebitel žalován v místě aktuální bydliště. V případě poslední smlouvy uvedené v písm. c) je situace o poznání složitější. Jak vyřešit situaci, kdy spotřebitel s bydlištěm ve státě, na nějž podnikatel svou činnost zaměřuje, se přestěhuje do státu, na nějž podnikatel svou činnost nezaměřoval a ani nezaměřuje?²⁵¹

V odborné literatuře se objevuje pojem „migrující spotřebitel“.²⁵² Změna bydliště v rámci vnitřních hranic jednoho státu je pro účely čl. 17 odst. 1 písm. c) nicotná, jelikož se posuzuje zaměřování činnosti podnikatele na stát, nikoli na konkrétní místa ve státu.²⁵³ Je vhodné připomenout, že případná změna bydliště po zahájení řízení je v souladu se zásadou *perpetuatio fori* bezvýznamná.²⁵⁴

Z praxe českých soudů lze rozpoznat rozdílné přístupy. Buďto soud posoudil splnění podmínek k aplikovatelnosti čtvrtého oddílu nařízení Brusel I bis (tehdy Brusel I) k okamžiku uzavření smlouvy, ale považoval se za nepřislušného, jelikož spotřebitel měl ke dni podání žaloby bydliště již v jiném státě, než ve kterém byla podána žaloba.²⁵⁵ Anebo soud posuzoval splnění podmínek ve vztahu k novému bydlišti spotřebitele, tj. k okamžiku podání žaloby, čímž zkoumal zaměřování činnosti podnikatele na členský stát, do kterého se spotřebitel přestěhoval. V případě negativní odpovědi pak soud došel k závěru neaplikovatelnosti čtvrtého oddílu Brusel I bis a posoudil příslušnost podle obecných pravidel Brusel I bis.²⁵⁶

Podle Havelky by soud měl posuzovat splnění podmínek k momentu uzavření smlouvy. To znamená posouzení podmínek zaměřování činnosti podnikatele na členský stát, ve kterém má spotřebitel bydliště ke dni uzavření smlouvy. Podnikatel by ale neměl být nucen podat žalobu ve státě nového bydliště spotřebitele. Havelka polemizuje o tom, zda je myšleno bydliště spotřebitele, které je uvedené v čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis stejně jako bydliště uvedené v čl. 18 odst. 2 Brusel I bis. V prvním uvedeném ustanovení by tak bydlištěm bylo myšleno bydliště k uzavření

---

²⁵¹ Více k pojmu zaměřování činnosti v kapitole 6.

²⁵² HAVELKA, Libor. Migrující spotřebitelé a určení mezinárodní příslušnosti v kontextu nařízení Brusel I bis. *Právní rozhledy*, Nakladatelství C.H. Beck, 2016, roč. 24, č. 18, s. 625 až 631.

²⁵³ STAUDINGER A. Verbraucherverträge im Lichte der Rechtsache Emrek – Schutzgerichtsstand und anwendbares Recht, JM 2014, s. 229 až 235 citováno v MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24, s. 512.

²⁵⁴ Viz § 11 odst. 1 OSŘ.

²⁵⁵ Např. usnesení Okresního soudu v Hodoníně ze dne 20. března 2012, sp. zn. 4 C 334/2011 nebo usnesení Okresního soudu Praha-západ ze dne 9. prosince 2013, sp. zn. 18 C 189/2013.

²⁵⁶ Např. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 13. března 2014, sp. zn. 30 Co 107/2014 nebo usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 28. dubna 2015, sp. zn. 27 Co 155/2015.

smlouvy a ve druhém zmíněném ustanovení by se bydliště vztahovalo k zahájení řízení. Při takovém řešení by podle Havelky čl. 18 odst. 2 Brusel I bis ignoroval podstatu čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis a chybělo by spojení mezi členským státem, uzavřením smlouvy a zaměřováním činnosti podnikatele.²⁵⁷

Podle Zavadilové se spotřebitel nemůže dovolat čl. 18 odst.2 Brusel I bis, tj. aby byl žalován pouze v místě nového bydliště, pokud si změnil bydliště do členského státu, který nevykazuje žádnou spojitost s uzavřenou spotřebitelskou smlouvou (která byla uzavřena v rámci zaměřovací činnosti podnikatele podle čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis) v době uzavření smlouvy. Aby však nedošlo k absolutní derogaci ochrany spotřebitele a v souladu se zachováním zásady předvídatelnosti pravidel na určování soudní příslušnosti, navrhuje alternativní řešení pro podnikatele. Tou by byla možnost výběru spočívající v podání žaloby mezi současným bydlištěm spotřebitele a bydlištěm spotřebitele v době uzavření smlouvy.²⁵⁸²⁵⁹

Mankowski a Nielsen tvrdí, že spotřebitel má právo si vybrat, zda podá žalobu v členském státě, ve kterém má nové bydliště, nebo ve členském státě, kde měl bydliště při uzavření smlouvy, za předpokladu, že podnikatel zaměřuje svou činnost na oba tyto státy. Naopak podnikatel má pouze jedinou možnost místa podání žaloby, a to místo současného bydliště spotřebitele v době podání žaloby.²⁶⁰

Řada ustanovení Brusel I a posléze Brusel I bis vychází z Bruselské úmluvy, a tak judikatura vykládající ustanovení Bruselské úmluvy je stále relevantní.²⁶¹ To se týká také Jenardovy a Schlosserovy zprávy, které slouží i dnes jako důležité interpretační zdroje. Jenardova zpráva doprovázela vznik Bruselské úmluvy a podle ní je upřednostněno skutečné bydliště před adresou uvedenou ve smlouvě. P. Jenard zejména uvádí, že navzdory obtížím, které provází určování nového bydliště kupujícího, dlužníka nebo vypůjčitele,²⁶² který se přestěhoval do jiného státu, je nutné tyto osoby žalovat pouze u soudů státu, ve kterém si zvolily své nové bydliště.²⁶³ Schlosserova zpráva byla přijata v souvislosti s přijetím změn Bruselské úmluvy při vstupu

---

²⁵⁷ HAVELKA, Libor. Migrující spotřebitelé a určení mezinárodní příslušnosti v kontextu nařízení Brusel I bis. *Právní rozhledy*, Nakladatelství C.H. Beck, 2016, roč. 24, č. 18, s. 625 až 631.

²⁵⁸ ZAVADILOVÁ, M. in op. cit. pozn. 72, s. 106 a 107.

²⁵⁹ ZAVADILOVÁ, M. in *Rekodifikace obchodního práva – pět let poté*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, ISBN 978-80-7598-426-5, s. 394 a 395.

²⁶⁰ MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24, s. 512 a 513.

²⁶¹ Rozsudek soudního dvora EU (osmého senátu) ze dne 14. listopadu 2013, věc C-478/12, bod 27.

²⁶² Bruselská úmluva zpočátku neobsahovala explicitně pojem spotřebitele.

²⁶³ Jenardova zpráva, s. 33.

Dánska, Irsko a Spojeného království do EU a také se explicitně vyjadřovala ke změně bydliště spotřebitele. Autor zprávy dospěl k závěru, že příslušnost soudů se přesunula se změnou bydliště spotřebitele do nového členského státu, pokud se jedná o první dvě kategorie smluv. V případě ostatních smluv bude zřejmě prvek spojení s členským státem, ve kterém byly podniknuty nezbytné kroky k uzavření smlouvy, chybět, a tak se spotřebitelská ochrana neuplatní.²⁶⁴

SDEU ve svém nedávném rozhodnutí uvedl, že pojem bydliště spotřebitele podle čl. 18 odst. 2 Brusel I bis je nutné posuzovat ke dni podání žaloby.²⁶⁵ K tomuto závěru dochází doslovným výkladem předmětného ustanovení, které je podle něj jednoznačné a s odkazem na Jenardovou zprávu.²⁶⁶ Rozšiřováním okruhu příslušných soudů (tak jak by spotřebitel měnil bydliště v různých členských státech) by docházelo k právní nejistotě a rozporu s cílem nařízení Brusel I bis,²⁶⁷ podle kterého musí být pravidla pro určování příslušnosti vysoce předvídatelná.²⁶⁸ Toto rozhodnutí je také podpořeno dřívějším rozsudkem SDEU ve věci Lindner, kdy spotřebitel opustil své bydliště před tím, než na něj byla podána žaloba. Závěrem tohoto rozhodnutí bylo určení příslušnosti soudů členského státu, ve kterém se nacházelo poslední známé bydliště spotřebitele.²⁶⁹

Po letech nejistoty a rozdílných postupů soudů tak SDEU poskytl řešení. Ačkoli se případ týkal provozování činnosti podnikatele ve státě bydliště spotřebitele, je podle mě nutné rozhodnutí vztáhnout také na zaměrování činnosti a tuto podmínku (tj. čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel i bis) posuzovat k okamžiku uzavření smlouvy. Povinnost podnikatele žalovat spotřebitele před soudem v místě nového bydliště, nezávisle na tom, zda podnikatel provozuje profesionální nebo podnikatelskou činnost v tomto novém státě, nebo se na tento stát touto činností zaměřuje, jistá nebyla. Je proto překvapující odůvodnění rozhodnutí s odkazem na Jenardovou zprávu, nikoli na zprávu P. Schlossera. Bruselská úmluva totiž obsahovala ustanovení, ze kterého dnešní čl. 17 odst. 1 písm. c) vychází, až po přijetí změn, na které Schlosserova zpráva reagovala.²⁷⁰ O to víc je podivuhodné, že SDEU nerozhodl rozsudkem, nýbrž usnesením, jelikož podle soudu na položenou

---

²⁶⁴ Schlosserova zpráva, bod 161.

²⁶⁵ Usnesení Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 3. září 2020, věc C-98/20 (dále také jako „usnesení ve věci mBank“).

²⁶⁶ Viz výše uvedená Jenardova zpráva, s. 33.

²⁶⁷ Bod 15 odůvodnění Brusel I bis.

²⁶⁸ Usnesení Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 3. září 2020, věc C-98/20, body 29 až 31.

²⁶⁹ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. listopadu 2011, věc C-327/10 (dále také jako „rozsudek ve věci Lindner“).

²⁷⁰ Čl. 10 Úmluvy z 9. 10. 1978 o přistoupení Dánska, Irsko a Spojeného království k Úmluvě o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1978, L 304) změnil znění čl. 13 Bruselské úmluvy tak, že nově obsahoval třetí kategorii smluv, kterým přecházela v členském státě spotřebitele zvláštní výzva nebo reklama a spotřebitel učinil v tomto státě nezbytné kroky k uzavření smlouvy.

otázku šlo vyvodit závěr z judikatury nebo o odpovědi nešlo rozumně pochybovat.²⁷¹ V souvislosti s výše uvedenými názory a návrhy řešení, nesouzním se soudem, že je odpověď natolik jasná. SDEU upřednostnil ochranu spotřebitele nezávisle na tom, v jakém členském státě se jeho bydliště nachází po uzavření smlouvy. V určitém ohledu i toto řešení lze považovat za podporující cíl Brusel I bis, tj. předvídatelnost pravidel, a výsledek lze pozorovat již v české judikatuře.²⁷²

5.5 Neznáme bydliště spotřebitele

Otázku příslušného soudu v případě migrace spotřebitele jsem rozebral v předchozí kapitole. Spotřebitel je chráněn tím způsobem, že může být žalován pouze v místě bydliště v okamžiku podání žaloby.²⁷³ Jak má ale soud postupovat v situacích, kdy bydliště spotřebitele není známo podnikateli ani soudu?

S touto problematikou se již dříve setkaly české soudy. Např. Okresní soud v Chebu, který důkazní břemeno a břemeno tvrzení přiřkl k tíži žalobci. Ten byl povinen dokázat, že bydliště žalovaného se nachází na území České republiky, díky čemuž jsou příslušné české soudy dle Brusel I (dnes Brusel I bis). V situaci neznámého bydliště žalovaného soud dospěl k závěru neaplikovatelnosti nařízení Brusel I a s tím související nepřislušnost českých soudů.²⁷⁴ Nejvyšší soud naopak nevyločil příslušnost českých soudů a odkázal na vnitrostátní úpravu v případě neznámého bydliště žalovaného, pokud nelze příslušnost určit podle Brusel I bis (viz § 86 občanského soudního řádu).²⁷⁵

Tuto situaci vyřešil rozsudek ve věci Lindner. Pokud spotřebitel změní své bydliště před tím, než je na něj podána žaloba, je příslušný soud členského státu, na jehož území se nacházelo poslední známé bydliště spotřebitele. Uvedené řešení se použije výlučně, pokud nelze určit aktuální bydliště žalovaného a neexistuje žádná indicie, která by vedla k tomu, že spotřebitel má skutečné bydliště mimo území EU.²⁷⁶

Soud tak poskytl návod pro vnitrostátní soudy, které musí nejprve ověřit, jestli má spotřebitel bydliště na území členského státu, na němž je žalován. V případě negativní odpovědi na první

---

²⁷¹ Usnesení Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 3. září 2020, věc C-98/20, bod 20.

²⁷² Např. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. května 2022, sp. zn. 39 Co 189/2022.

²⁷³ Srov. čl. 18 odst. 2 Brusel I bis a usnesení Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 3. září 2020, věc C-98/20.

²⁷⁴ Usnesení Okresního soudu v Chebu ze dne 10. května 2007, sp. zn. 15 C 45/2006.

²⁷⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. května 2011, sp. zn. 33 Cdo 2485/2008.

²⁷⁶ Rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 17. listopadu 2011, věc C-327/10.

otázku je soud povinen ověřit, zda má spotřebitel bydliště v jiném členském státě. Pokud ani na další otázku nenalezne odpověď a nemá důkaz, že má spotřebitel bydliště mimo EU, platí výše uvedený závěr.²⁷⁷ Podle SDEU je to ideální řešení rovnováhy mezi právy žalobce a žalovaného, jelikož nelze odepřít žalobci právo na spravedlnost jen z důvodu nemožnosti určit bydliště žalovaného.²⁷⁸

Na tento klíčový rozsudek jsou rozporuplné názory. Kyselovská hodnotí kladně závěr soudu, kterým vykompenzoval postavení podnikatele a vyrovnal tak jeho práva vůči spotřebiteli.²⁷⁹ Naopak požadavek pátrání ve všech členských státech byl kritizován pro svou náročnost a neproveditelnost.²⁸⁰ Dále je nezbytné upozornit, že k výše uvedenému závěru SDEU došel v situaci, kdy je spotřebitel povinen ze smlouvy sdělovat druhé smluvní straně, tj. podnikateli, změnu místa svého bydliště. Nastává proto otázka, jestli lze stejný výklad použít i na jiné závazky, které nevyžadují po spotřebiteli ohlašovat změnu svého bydliště. Dle názoru Koryntové, Šimka a Pražáka lze tento výklad použít i na situace bez povinnosti ohlašování změny bydliště, jelikož vždy může spotřebitel posléze navrhnout odepření výkonu rozhodnutí podle čl. 45 odst. 1 písm. e) a čl. 46 Brusel I bis.²⁸¹ S tímto názorem se ztotožňují, jelikož spotřebiteli je stále garantována podstatná míra ochrany, ale tato ochrana nemůže být absolutní. Spotřebiteli nemůže být promíjeno vyhnout se spravedlnosti. Promítnutý rozsudek lze pozorovat v činnosti českých soudů.²⁸² SDEU se také věnoval případu neznámému bydlišti žalovaného mimo spotřebitelský spor.²⁸³

---

²⁷⁷ Ibid., body 40 až 42.

²⁷⁸ Ibid., bod 46.

²⁷⁹ KYSELOVSKÁ, T. in KYSELOVSKÁ, Tereza, ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kol. Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti: analýza rozhodnutí dle nařízení Brusel Ibis. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, ISBN 978-80-210-7770-6, s. 311.

²⁸⁰ HAVELKA, Libor, KONDELOVÁ, Alžbeta, PAVEL, Aleš, ŠIPULOVÁ, Katarína. Aplikace práva EU v rozhodovací praxi českých civilních soudů v letech 2009–2011. Právní rozhledy, 2014, č. 10, s. 370 až 380.

²⁸¹ KORYNTOVÁ, Tereza, ŠIMEK, Jiří, PRAŽÁK, Pavel. Mezinárodní pravomoc soudů ve sporech proti spotřebiteli. Právní rozhledy, 2016, č. 8, s. 283–289.

²⁸² Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. června 2014, sp. zn. 30 Nd 25/2014.

²⁸³ Srov. rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 15. března 2012, věc C-292/10.

6 Interpretace zaměřování činnosti podnikatele

Internetové stránky pro svou globální dostupnost jsou využívány jako internetový obchod podnikatele a reklama umístěna na internetu může mít v podstatě celosvětový dosah. Stalo se tak zcela běžnou praxí užívat internetové stránky k navazování kontaktů a uzavírání smluv na dálku.²⁸⁴ Ukázalo se ovšem, že je nevyhnutelné určit kritéria k rozlišení internetových stránek, pomocí kterých se podnikatelé zaměřují na „pasivní“ spotřebitele²⁸⁵ dané země, od těch, které se na tyto země nezaměřují.²⁸⁶

V této kapitole se zaměřím na dílčí problematiku týkající se zaměřování činnosti podnikatele na stát, ve kterém se nachází spotřebitelovo bydliště, jelikož tato podmínka činí v praxi nejvíce problémů. Je potřeba připomenout, že uvedený pojem je nutné vykládat autonomně.²⁸⁷ Nejprve uvedu prameny, ve kterých se nejasný pojem nachází, a to včetně již neúčinných, jelikož k pochopení dnešní úpravy je důležité uvést i způsob, jakým se úprava vyvíjela. Neúčinné je ovšem pouze nařízení Brusel I. Římská úmluva a Bruselská úmluva jsou stále účinné.²⁸⁸ Dále rozeberu judikaturu, která pojem interpretuje.

6.1 Kolizní úprava

Římská úmluva neobsahovala explicitně pojem zaměřování činnosti. Podmiňovala použití speciálních norem na ochranu spotřebitele, pokud uzavření smlouvy o prodeji movitých věcí nebo poskytnutí služeb předcházela nabídka spotřebiteli, nebo reklama a spotřebitel podnikl v tomto státě potřebné kroky k uzavření smlouvy. Toto byla jedna z podmínek k tomu, aby se spotřebitelská smlouva subsumovala pod čl. 5 Římské úmluvy. Záměrem bylo mimo jiné pokrýt situace zásilkového obchodování a podomního prodeje.²⁸⁹ Zpráva Giuliano-Lagarde přímo uvádí příklady, které představují činnost podnikatele, která musela předcházet uzavření smlouvy. Jedná se např. o „...reklamu v novinách, rádiu, televizi nebo kině, nebo činnosti prostřednictvím katalogů, které cílily na konkrétní zemi, či návrhy učiněné individuálně prostřednictvím

---

²⁸⁴ Rozsudek Soudního dvora EU (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010, spojené věci C-585/08 a C-144/09 (dále také jako „rozsudek ve věci Peter Pammer a Hotel Alpenhof“), bod 72.

²⁸⁵ Ačkoli ze smyslu právní úpravy vyplývá, že je chráněn jen pasivní spotřebitel, aktivnímu spotřebiteli může být poskytnutá ochrana také viz kapitola 6.3.4.

²⁸⁶ KYSELOVSKÁ, T. in op. cit. pozn. 5, s. 230.

²⁸⁷ Rozsudek Soudního dvora EU (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010, spojené věci C-585/08 a C-144/09, bod 55.

²⁸⁸ PAUKNEROVÁ, M. (2013) in op. cit. pozn. 47, s. 90 a 155.

²⁸⁹ Zpráva Giuliano-Lagarde, s. 23 a 24.

zprostředkovatele...“.²⁹⁰ Určení místa uzavření smlouvy je překážkou, které se úmluva snažila vyhnout. Mezinárodní smlouvy jsou uzavírány především na dálku, a tak byla ustanovením sledována ochrana pasivního spotřebitele.²⁹¹

Římskou úmluvu nahradilo nařízení Řím I, které definuje v čl. 6 spotřebitelskou smlouvu nejen specifickými subjekty, nýbrž podmínkou provozování činnosti podnikatele v zemi obvyklého pobytu spotřebitele, anebo zaměřováním takové činnosti podnikatele na tuto zemi jakýmkoli způsobem.²⁹² Zaměřování činnosti podnikatele také uvádí odůvodnění nařízení, podle kterého nestačí pouhá existence přístupných internetových stránek. Tyto internetové stránky musí vybízet k uzavírání smluv na dálku a je potřeba, aby byla již dříve nějaká smlouva skutečně uzavřena na dálku. V neposlední řadě odůvodnění nařízení uvádí, že „*V tomto ohledu jazyk nebo použitá měna na internetových stránkách nejsou podstatným faktorem.*“²⁹³ Pojem zaměřování činnosti podle Řím I má být shodně vykládán také v jurisdikční úpravě.²⁹⁴

6.2 Jurisdikční úprava

Bruselská úmluva z roku 1968 nejprve obsahovala ochranu pro slabší smluvní stranu pouze ve věcech týkajících se prodeje zboží na splátky nebo úvěru ke koupi zboží na splátky. Až v souvislosti s přijetím změn, při vstupu Dánska, Irska a Spojeného království do EU, Bruselská úmluva explicitně začala pracovat s pojmem spotřebitel a vedle již zmíněných dvou kategorií smluv zavedla třetí kategorií. Tou byly smlouvy týkající se prodeje movitých věcí nebo poskytnutí služeb pod podmínkou, že před uzavřením smlouvy podnikatel učinil ve státě bydliště spotřebitele nabídku spotřebiteli nebo reklamu a spotřebitel v tomto státě učinil kroky nezbytné k uzavření této smlouvy.²⁹⁵ Podmínkou ochrany bylo dostatečně silné spojení mezi uzavřenou spotřebitelskou smlouvou a místem bydliště spotřebitele.²⁹⁶ Ostatně předmětné ustanovení se po změně úmluvy začalo více podobat Římské úmluvě.²⁹⁷

---

²⁹⁰ Ibid., s. 24, přeloženo z anglického jazyka: „...*advertising in the press, or on radio or television, or in the cinema or by catalogues aimed specifically at that country, or he must have made business proposals individually through a middleman...*”.

²⁹¹ ZAVADILOVÁ, M. in *Rekodifikace obchodního práva – pět let poté*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, ISBN 978-80-7598-426-5, s. 392.

²⁹² Viz vymezení spotřebitelské smlouvy podle Řím I v kapitole 1.3.1. a vymezení spotřebitele v kapitole 2.1.

²⁹³ Bod 24 odůvodnění Řím I.

²⁹⁴ Ibid.

²⁹⁵ Čl. 13 Bruselské úmluvy.

²⁹⁶ Schlosserova zpráva, bod 158.

²⁹⁷ Srov. čl. 13 Bruselské úmluvy a čl. 5 Římské úmluvy.

Současné znění čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis přebralo doslovně úpravu z čl. 15 odst. 1 písm. c) Brusel I. Judikatura z doby účinnosti Brusel I je proto zcela logicky stále předmětná.²⁹⁸ Tato ustanovení upravují koncept provozování profesionální nebo podnikatelské činnosti ve státě bydliště spotřebitele nebo zaměřování této činnosti na tento stát. Předmět smlouvy musí spadat do rozsahu této činnosti. Podmínky použití speciální úpravy pro spotřebitelské smlouvy, které musí být splněny, jsou v Brusel I (a Brusel I bis) uvedeny obecnějším způsobem, čímž byla zamýšlena lepší ochrana spotřebitele, zejména s ohledem na rozvoj elektronického obchodování a nové prostředky, které jsou užívány ke komunikaci.²⁹⁹

Jak již bylo uvedeno v kapitole 1.3.2, k tomu, aby byla aplikována spotřebitelská ochrana dle Brusel I bis (resp. Brusel I), je potřeba splnění tří podmínek. Jedna ze stran smlouvy musí být spotřebitelem,³⁰⁰ smlouva byla skutečně uzavřena mezi spotřebitelem a podnikatelem a smlouva spadá do jedné ze tří kategorií uvedených v čl. 17 odst. 1 Brusel I bis.³⁰¹ První dvě kategorie smluv uvedených v písmenech a) a b) kopírují první dvě kategorie z Bruselské úmluvy. Naopak třetí kategorie smluv se nově týká jakékoli smlouvy, bez omezení pouze na smlouvy o prodeji movitých věcí a poskytnutí služeb.³⁰² Tuto poslední podmínku, uvedenou v čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis, lze chápat jako zbytkovou, viz úvodní část tohoto odstavce: „*ve všech ostatních případech*“.

6.3 Vymezení pojmu zaměřování činnosti dle judikatury SDEU

Právní úprava neobsahuje definici pojmu zaměřování činnosti, a tak je na SDEU, aby prostřednictvím předběžných otázek předkládaných vnitrostátními soudy členských států, dle čl. 267 SFEU, zajistil jednotný výklad tohoto pojmu. V této kapitole proto stručně rozeberu nejdůležitější rozhodnutí SDEU týkající se pojmu zaměřování činnosti.

6.3.1 Rozsudek ve věci Rudolf Gabriel proti Schlank & Schick

V tomto rozhodnutí SDEU vymežil koncept reklamy podle Bruselské úmluvy. Reklamou považuje všechny její možné formy, nezávisle na způsobu šíření. Ať již obecně (např. tiskem, který je šířen v zemi spotřebitele, nebo televizí, která je vysílána v zemi spotřebitele), nebo přímo

---

²⁹⁸ Rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 9. března 2017, věc C-551/15, bod 31.

²⁹⁹ Rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 14. května 2009, věc C-180/06, bod 48 až 50.

³⁰⁰ Viz kapitola 2.1.

³⁰¹ Např. rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 3. října 2019, věc C-208/18, bod 39.

³⁰² HILL, J. in op. cit. pozn. 48, s. 119.

adresně (např. skrze katalogy, komerční nabídky, které jsou činěny spotřebiteli osobně, nebo prostřednictvím zástupce nebo podomního prodejce).³⁰³

Rozhodl jsem se uvést také toto rozhodnutí, ačkoli se přímo netýká výkladu pojmu zaměřování činnosti. Vztahuje se však k ustanovení, jež obsahovala Bruselská úmluva (čl. 13 odst. 3) a z této úpravy se dnešní koncept zaměřování činnosti podnikatele vyvinul. Mankowski a Nielsen přirovnávají podnikatele k rybáři, který chytá ryby v rybníku (tj. spotřebitele v určitém státě), a to pomocí reklamy, nebo činěných nabídek spotřebiteli, přičemž čeká, který spotřebitel se chytí na jeho háček.³⁰⁴ Pojem zaměřování činnosti dle čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis dnes zahrnuje mimo jiné veškeré formy inzerční činnosti ve státě spotřebitelova bydliště.³⁰⁵

6.3.2 Rozsudek ve věci Peter Pammer a Hotel Alpenhof

Podstatou společné otázky obou sporů bylo, podle jakých kritérií je nutné posoudit, zda se podnikatel zaměřuje na členský stát bydliště spotřebitele v situaci, kdy je prezentována činnost podnikatele na jeho internetové stránce, nebo stránce jeho zprostředkovatele. A také, zda pouhá dostupnost internetové stránky je považována za zaměřující činnost.³⁰⁶

Generální advokátka upozornila na to, že nařízení explicitně uvádí slovní spojení „*zaměřování činnosti*“, které by v případě postačující dostupnosti internetové stránky postrádalo smysl. Podle teleologického výkladu tak došla k závěru, že pouhá existence internetové stránky nepředstavuje pojem zaměřování činnosti.³⁰⁷ Tomuto závěru dal soud zapravdu.³⁰⁸

Soud judikoval, že pouhá dostupnost internetových stránek v jiném členském státě neznamená, že se podnikatel na tento stát zaměřuje.³⁰⁹ Je potřeba posoudit z činnosti podnikatele a z jeho internetových stránek, zda podnikatel předpokládal, že jeho zákazníci budou spotřebitelé z určitého členského státu, a to ještě před tím, než byla smlouva uzavřena.³¹⁰ Soud primárně uvádí kritérium zjevného projevu vůle, který představuje např. výslovné uvedení informace na

---

³⁰³ Rozsudek Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 11. července 2002, věc C-96/00, bod 44.

³⁰⁴ MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24, s. 483 a 484.

³⁰⁵ Ibid.

³⁰⁶ Rozsudek Soudního dvora EU (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010, spojené věci C-585/08 a C-144/09, bod 47.

³⁰⁷ Stanovisko generální advokátky V. Trstenjak ze dne 18. května 2010, spojené věci C-585/08 a C-144/09, bod 64.

³⁰⁸ Rozsudek Soudního dvora EU (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010, spojené věci C-585/08 a C-144/09, bod 71.

³⁰⁹ Ibid., bod 69.

³¹⁰ Ibid., bod 76.

internetové stránce, že podnikatel nabízí své služby v konkrétním státu.³¹¹ Dále soud vyjmenoval méně zjevné indicie, které představují vodítko v podobě demonstrativního výčtu kritérií. Podle níže uvedených indicií lze rozhodnout, zda podnikatel svou činnost zaměřuje na určitý stát, nebo ne. Zmíněnými kritérii jsou:

- mezinárodní povaha podnikatelské činnosti (např. některé činnosti cestovního ruchu),
- uvedení telefonického spojení s mezinárodním předčíslem,
- užívání jiného doménového jména prvního řádu, místo domény státu podnikatele, nebo používání neutrálních domén (např. „.com“ nebo „.eu“),
- popis cesty do sídla podnikatele pro spotřebitele z jiných členských států,
- uvedení mezinárodní klientely, jež je složena ze zákazníků, pocházejících z jiných členských států,
- použití jiného jazyka nebo jiné měny, než se obvykle používají ve státě podnikatele.³¹²³¹³

Generální advokátka také uvedla řadu indicií, dle kterých by se vnitrostátní soud mohl řídit:

- možnost volby svého státu na interaktivních internetových stránkách,
- předchozí činnost podnikatele,
- využití propagace na internetu a v jiných médiích.³¹⁴³¹⁵

Naopak soud také uvádí indicie, které nemohou vést k úsudku, že podnikatel svou činnost zaměřuje na určitý stát. Jsou to informace, které je podnikatel povinen uvádět. Jedná se o uvedení

---

³¹¹ Rozsudek Soudního dvora EU (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010, spojené věci C-585/08 a C-144/09, body 80 a 81.

³¹² Mezi uvedenými indiciemi není hierarchie.

³¹³ Rozsudek Soudního dvora EU (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010, spojené věci C-585/08 a C-144/09, bod 83 a 84.

³¹⁴ Stanovisko generální advokátky V. Trstenjak ze dne 18. května 2010, spojené věci C-585/08 a C-144/09, bod 78.

³¹⁵ Ačkoli stanovisko generálního advokáta závazné není, představuje určitou míru autority, a navíc uvedení dalších možných indicií je výhodou.

zeměpisné adresy, telefonického spojení bez mezinárodní předvolby nebo třeba elektronické adresy.³¹⁶

Tento dlouho očekávaný rozsudek přinesl jako první konečně určitou míru jistoty pro definování pojmu zaměřování činnosti, a to ve formě nápomocných příkladných indicií. Je však nutné posuzovat tyto indicie v každém případě individuálně a žádné pravidlo nelze vztáhnout na všechny možné situace. Např. použití jiného jazyka (než se obvyklé používá ve státě podnikatele) neznamená ve všech případech významnou indicii, jelikož jiná situace bude při použití češtiny, s cílem zaměřovat se na české spotřebitele, a jiná situace bude při použití angličtiny jako mezinárodního jazyka, podle kterého nelze uzavřít, že podnikatel chtěl cílit na spotřebitele v Anglii.³¹⁷ Mankowski a Nielsen dále upozorňují, že jazyk nemusí vymezovat pouze stát (jako např. turečtina Turecko), ale také silnou komunitu v jiném státě. To pak může znamenat, že rakouský podnikatel pomocí turečtiny necílí na Turecko, nýbrž na turecky mluvící spotřebitelé v Německu.³¹⁸

Dále lze poznamenat, že například uvedení mezinárodní předvolby pro telefonní číslo je dnes již většinou standardem a nemusí znamenat, že podnikatel má v úmyslu zaměřovat se také na zahraniční spotřebitele. Totéž by se dalo říci i o použití domény. I přes to, že podnikatel užije mezinárodní doménu „.com“ nebo „.eu“, nelze s jistotou tvrdit, že se zaměřuje na spotřebitele mimo svůj domovský členský stát. Lze uzavřít, že dle judikatury SDEU není vyžadováno striktní působení činnosti podnikatele, resp. jeho internetové stránky. Tento názor vyjádřil mimo jiné Bříza ve svém článku.³¹⁹

Svantesson nesouhlasí se závěrem soudu, díky kterému je spotřebitelům poskytována nižší ochrana, když přístupnost internetové stránky v členském státě bydliště spotřebitele neznamená, že se podnikatel na tento stát zaměřuje. Dále zpochybňuje přístup soudu, který klade důraz na subjektivní záměry podnikatele před tím, než je uzavřena smlouva. Podle Svantessona by lépe fungovalo, kdyby se presumoval závěr, že podnikatel zaměřoval svou činnost na spotřebitele toho určitého státu, a bylo by na podnikatelích, jestli by tuto domněnku vyvrátil. Mohl by například

---

³¹⁶ Rozsudek Soudního dvora EU (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010, spojené věci C-585/08 a C-144/09, body 77 a 78.

³¹⁷ MANKOWSKI, P. a NIELSEN, P. in op. cit. pozn. 24, s. 488.

³¹⁸ Ibid., s. 491.

³¹⁹ BŘÍZA, Petr. Internetové obchody: kdy může spotřebitel žalovat zahraničního internetového obchodníka doma?. *EU Právní novinky*, 2011, č. 3, s. 6-7 (citaci jsem převzal z www.beck-online.cz a byl jsem upozorněn vedoucím práce na nepřesnost této citace).

doložit, že se ve skutečnosti snažil vyhýbat uzavírání smluv se spotřebiteli z určitého státu. Závěr, který přijal soud, je tak nevýhodný pro obě strany.³²⁰

6.3.3 Rozsudek ve věci Daniela Mühleitner proti Ahmadu Yusufimu a Wadatu Yusufimu

V dalším řízení SDEU řešil, zda je nutné, aby spotřebitelská smlouva byla uzavřena na dálku. V tomto případě spotřebitelka na základě telefonického spojení a ujištění se, že její cizí státní příslušnost nebrání uzavření smlouvy, vycestovala do druhého členského státu za podnikatelem, kde uzavřeli smlouvu.³²¹ Podle bodu 24 odůvodnění Řím I lze usuzovat, že úprava počítá pouze se smlouvou, která byla se spotřebitelem uzavřena na dálku. Naopak z doslovného znění čl. 15 odst. 1 písm. c) Brusel I (dnes již čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis) podmínka uzavření smlouvy na dálku nevyplývá a dle teleologického výkladu tohoto článku by tato podmínka byla v rozporu s cílem tohoto ustanovení.³²²

SDEU rozhodl, že výše uvedené ustanovení nevyžaduje, aby byla smlouva uzavřena na dálku mezi spotřebitelem a podnikatelem. Tímto také rozšířil seznam příkladných indicií, které poprvé vymezil v rozsudku ve věci Peter Pammer a Hotel Alpenhof. Těmito indiciemi jsou nově také situace, kdy došlo k navázání kontaktu na dálku, rezervování zboží nebo služby na dálku, nebo uzavření spotřebitelské smlouvy na dálku.³²³

Toto rozhodnutí plynule navazuje na předchozí rozsudek ve věci Peter Pammer a Hotel Alpenhof a je nutné konstatovat, že podmínka učinění nezbytných kroků spotřebitelem k uzavření smlouvy ve státě bydliště spotřebitele (vyžadována v Bruselské úmluvě), byla v nařízení Brusel I vypuštěna, a tak závěr soudu v tomto kontextu dává smysl. Generální advokát ve svém stanovisku³²⁴ odkazuje na návrh Komise k novému znění čl. 15 Brusel I, který se vyjadřuje k vypuštění zmíněné podmínky na straně spotřebitele. Cílem bylo předejít situacím, ve kterých byl spotřebitel vylákán podnikatelem k opuštění státu svého bydliště za účelem uzavření smlouvy, a tak ochrana spotřebitele již nezávisí na místě, kde byla smlouva uzavřena.³²⁵ Opačný názor by, dle

---

³²⁰ SVANTESSON, D. J. B. Pammer and Hotel Alpenhof – ECJ decision creates further uncertainty about when e-businesses “direct activities” to a consumer’s state under the Brussels I Regulation. *The Computer Law and Security Report*, Elsevier, 2011, roč. 27, č. 3, ISSN 0267-3649, s. 298 až 304.

³²¹ Rozsudek Soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 6. září 2012, věc C-190/11, body 13 a 32.

³²² Ibid., bod 42.

³²³ Ibid., bod 44.

³²⁴ Stanovisko generálního advokáta P. C. Villalóna ze dne 24. května 2012, věc C-190/11, bod 16.

³²⁵ Návrh bruselského nařízení Rady (ES) o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, předložený Komisí, 14. července 1999, s. 16, dostupné z: <https://eur->

mého mínění, nedával smysl a zužoval působnost předmětného ustanovení v rozporu s rostoucí tendencí poskytování ochrany slabší smluvní straně.

6.3.4 Rozsudek ve věci Lokman Emrek proti Vladovi Sabranovicovi

V následujícím rozhodnutí, týkajícím se výkladu pojmu zaměřování činnosti, soud řešil předběžnou otázku, zda je nutná příčinná souvislost mezi prostředkem použitým k zaměřování činnosti podnikatele na stát spotřebitele, tj. internetovou stránkou, a uzavřením spotřebitelské smlouvy s tímto spotřebitelem.³²⁶ Generální advokát ve svém stanovisku upozornil, že podmínka příčinné souvislosti by způsobovala důkazní problémy a ztěžovala situaci spotřebiteli.³²⁷ S tím také souhlasil soud, když judikoval, že vyžadování příčinné souvislosti by bylo v rozporu s cílem Brusel I (dnes Brusel I bis), a to ochranou spotřebitele jako slabší smluvní strany.³²⁸

Příčinná souvislost nicméně může představovat kvalifikovanou indicii, kterou je soud povinen zohlednit při určení, zda se činnost zaměřuje na členský stát spotřebitele. Tímto rozsudkem tak také došlo k rozšíření seznamu demonstrativního výčtu indicií.³²⁹ Mimo jiné se SDEU vyjádřil také k situaci, kdy podnikatel používá telefonní číslo přidělené druhým členským státem. Tento podnikatel tímto dává možnost jednoduššího a levnějšího spojení spotřebitelům.³³⁰

S ohledem na předešlý přístup SDEU, který zejména připomínal nutnost restriktivního výkladu speciálních norem chránících spotřebitele, zdá se být toto rozhodnutí poněkud protisměrným.³³¹ A tak se nelze divit, že se tento rozsudek stal terčem kritiky. Podle Thiede a Schacherreiter se soudu nedá upřít viditelné zaměření na spotřebitele, ale který přitom opomíjí (zejména malé) podnikatele, již nemusejí mít dostatečné prostředky k tomu, aby se bránili v soudních sporech po celé Evropě. Tito autoři poukazují zejména na slabé odůvodnění rozhodnutí, které v podstatě pouze argumentuje nutností vyhnout se případnému zatížení důkazní situace spotřebitele.³³²

---

lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:f1e48993-a6ad-46c2-8acf-9e6e00321d8b.0008.02/DOC_2&format=PDF [citace k 20.3.2023].

³²⁶ Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 17. září 2013, věc C-218/12, bod 20.

³²⁷ Stanovisko generálního advokáta P. C. Villalóna ze dne 18. července 2013, věc C-218/12, bod 25.

³²⁸ Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 17. září 2013, věc C-218/12, bod 24.

³²⁹ Ibid., bod 26 a 27.

³³⁰ Ibid., bod 30.

³³¹ Např. rozsudek Soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 6. září 2012, věc C-190/11, bod 27.

³³² THIEDE, Thomas a Judith SCHACHERREITER. The Recent Shift from the Passive to the Active Consumer. *Austrian law journal*. Universität Graz, 2015, roč. 2, č. 1, s. 23 až 31.

Dalo by se polemizovat o tom, koho by měl čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis chránit. Spotřebitel v uvedeném případě internetové stránky podnikatele vůbec neviděl, přičemž se o podnikateli dozvěděl od svých známých a sám se rozhodl vyjet do jiného státu za účelem uzavření smlouvy.³³³ Kyselovská nesouhlasí s případnými důkazními problémy, kterými by se museli spotřebitelé zabývat. Dnešní moderní svět je plný techniky, a tak je možné zjistit např. zda spotřebitel vstoupil na internetové stránky dotyčného podnikatele před tím, než byla uzavřena smlouva.³³⁴

V uvedeném případě spotřebitel vystupoval aktivně a určitým způsobem vyrovnal informační nerovnost mezi ním a podnikatelem a nemusí se již nadále jevit jako slabší smluvní strana. Na druhou stranu podnikatel, usídlený v blízkosti státních hranic, musí počítat s tím, že může být žalovaný také na druhé straně těchto hranic, jelikož s výhodou v podobě přísunu zákazníků z druhého státu se musí pojit také odpovědnost. Navíc, kdyby podnikatel s těmito spotřebiteli z druhého státu nechtěl uzavírat smlouvy, přijal by určitá opatření, aby se těmito spotřebitelům vyhnul.³³⁵ Souhlasím se závěrem soudu a s tím, že i aktivní spotřebitel byl v tomto případě chráněn. Zároveň však také rozumím kritickým názorům, jelikož odůvodnění soudu by mohlo být propracovanější a nezakládat se pouze na domněnce složité důkazní situace spotřebitele.

6.3.5 Rozsudek ve věci Rüdiger Hobohm proti Benedikt Kampik a dalším

Podstatou předběžné otázky v tomto případě bylo, zda lze speciální úpravu pro spotřebitele dle čl. 15 odst. 1 písm. c) Brusel I (dnes čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis) aplikovat také na smlouvu, která byla uzavřena mezi spotřebitelem a podnikatelem, aniž by se jeho činnost zaměřovala na stát spotřebitelova bydliště, ale vykazovala určitou spojitost se smlouvou dříve uzavřenou v rámci zaměřované činnosti podnikatele.³³⁶

Soud dospěl k závěru, dle kterého, s ohledem na účel speciální spotřebitelské ochrany, se může předmětné ustanovení vztahovat také na smlouvu, která nebyla uzavřena v rámci zaměřující činnosti podnikatele, pokud tato smlouva „...vykazuje úzkou spojitost se smlouvou dříve

---

³³³ Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 17. září 2013, věc C-218/12, bod 11.

³³⁴ KYSELOVSKÁ, T. in KYSELOVSKÁ, Terezá. Příslušnost soudů ve sporech vyplývajících ze spotřebitelských smluv. *Revue pro právo a technologie* [online]. 2013, roč. 4, č. 8, str. 47, dostupné z <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5007/pdf> [citace k 20.3.2023].

³³⁵ Např. by neuváděl telefonní číslo zvláště pro zákazníky z druhého státu.

³³⁶ Rozsudek Soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 23. prosince 2015, věc C-297/14, bod 22.

uzavřenou mezi stejnými smluvními stranami v rámci uvedené činnosti.“³³⁷ Soud upozornil, že je úkolem vnitrostátního soudu posoudit, zda mezi smlouvami taková spojitost existuje. Požadovaná totožnost představuje zejména shodnost hospodářského cíle obou smluv, právní či faktická shodnost smluvních stran a doplňkovost smluv.³³⁸

Tímto rozhodnutím soud znovu posunul hranici působnosti ochranných jurisdikčních norem ve prospěch spotřebitele. Jedná se konkrétně o rozšíření působnosti poslední části ustanovení čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis: „...a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.“ Podle mě je rozumné, že spotřebitel může počítat se stejnou ochranou i pokud uzavře další smlouvu se stejným podnikatelem, a navíc, když další uzavřená smlouva napomáhá dosažení cíle z první smlouvy a podnikatel uzavření takové smlouvy navrhne. Se správností závěru soudu souhlasí Castellanos Ruiz, ačkoli upozorňuje na možné problémy ve stanovování spojitosti mezi smlouvami. V uvedeném případě je spojitost očividná, nicméně v budoucích případech se vnitrostátní soudy mohou setkat se smlouvami, které tak očividné spojitosti mít nebudou, a bude pouze na jejich úvaze, zda je vztah mezi smlouvami dostatečný nebo ne.³³⁹ Lze ale uzavřít, že takových případů, které budou splňovat omezené podmínky uvedené soudem, zjevně mnoho nebude.

6.4 Pojem zaměřování činnosti v české judikatuře

Ačkoli SDEU hraje stěžejní roli ve výkladu evropského práva, vnitrostátní soudy jsou hlavními aktéry při aplikování nařízení Brusel I bis nebo Řím I. V této kapitole stručně rozeberu výběr nejnovějších rozhodnutí českých soudů.

Nejvyšší soud se ve svém nedávném rozhodnutí vyjádřil k výkladu pojmu zaměřování činnosti. Podnikatel, který má v úmyslu poskytovat investiční služby na území České republiky, musí být evidovaný u ČNB podle § 25 zákona o podnikání na kapitálovém trhu.³⁴⁰ Na základě informací zapsaných na popud podnikatele lze spatřit úmysl v zaměřování podnikatele na ČR, a tedy také na spotřebitele mající bydliště v ČR.³⁴¹

---

³³⁷ Ibid., bod 40.

³³⁸ Ibid.

³³⁹ CASTELLANOS RUIZ, Mª José. El foro de consumidores: comentarios a la sentencia del TJUE de 23 de diciembre de 2015, Rüdiger Hobohm c. Benedikt Kampik Ltd & Co. Kg y otros, c-297/14 Jurisdiction in respect of consumer contracts. *Cuadernos de derecho transnacional* [online]. 2017, roč. 9, č. 2, s. 641 až 649. ISSN 1989-4570. Dostupné z: <https://e-revistas.uc3m.es/index.php/CDT/article/view/3893> [citace k 20.3.2023].

³⁴⁰ Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. května 2020, sp. zn. 30 Cdo 2084/2019.

Krajský soud v Ostravě navázal na přechozí uvedené rozhodnutí a vyhodnotil, že podle rozsudku ve věci Peter Pammer a Hotel Alpenhof SDEU nevyžaduje příliš intenzivní zaměřování podnikatele na určitou zemi. Ačkoli podnikatel v tomto posuzovaném případě užíval telefonní číslo s mezinárodním předčíslem a neutrální doménu internetové stránky, soud připomenul, že to je poměrně běžné i bez toho, aniž by měl podnikatel v úmyslu zaměřovat se na spotřebitele z jiných zemích. Naopak soud vyvodil záměr podnikatele zaměřovat se na spotřebitele v ČR ze zápisu v seznamu aprobovaných subjektů vedeném Českou národní bankou. Podnikatel v tomto seznamu figuroval na základě svého podnětu jako obchodník, který poskytuje přeshraniční služby v ČR. Soud tak dospěl k závěru, že kdyby podnikatel neměl v plánu zaměřovat se na spotřebitele v ČR, o zápis do tohoto seznamu by nepožádal.³⁴²

V dalším rozhodnutí Nejvyšší soud řešil případ, kdy nižší soudy vůbec nevezaly v potaz zaměřování činnosti. V tomto případě se sídlo pobočky českého podnikatele a bydliště spotřebitele shodně nacházely na Slovensku. Odvolací soud dospěl k závěru, že uzavřená smlouva nespadala do činnosti poskytované pobočkou na Slovensku. Nejvyšší soud s tímto souhlasil, ale upozornil, že nižší soudy nevezaly v potaz druhou část ustanovení čl. 15 odst. 1 písm. c) Brusel I (dnešní čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis), která obsahuje podmínku zaměřování činnosti. Podnikatel se očividně zaměřoval na spotřebitele s bydlištěm na Slovensku, když uzavření smlouvy s dotyčným spotřebitelem neodmítl, nýbrž jej odkázal na možnost uzavření smlouvy v ČR. Nejvyšší soud přitom odkazuje na judikaturu SDEU,³⁴³ dle které místo uzavření smlouvy nehraje roli a pro zaměřování činnosti je rozhodný faktický výkon této činnosti, nikoli povinnost dispozice s formálním oprávněním k výkonu činnosti.³⁴⁴

6.5 Test nezaměřování

V kapitole 6.3 jsem uvedl nejdůležitější judikaturu SDEU týkající se výkladu pojmu zaměřování činnosti, prostřednictvím které soud přispěl k vytvoření základních znaků zaměřovacího testu. Vnitrostátní soudy pomocí tohoto testu rozhodují o tom, zda se podnikatel zaměřoval na spotřebitele daného státu před uzavřením smlouvy. Někteří autoři jsou ale toho

---

³⁴² Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. července 2020, sp. zn. 42 Cm 242/2015. Tento závěr byl potvrzen usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. února 2021, sp. zn. 5 Cmo 205/2020.

³⁴³ Viz kapitole 6.3.

³⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. října 2021, sp. zn. 23 Cdo 823/2020.

názoru, že soud pochybil, když přistoupil na zkoumání podmínek zaměřování, jelikož v této problematice by byl vhodnější opačný přístup.

Svantesson používá pojem „*dis-targeting approach*“, který představuje činnost nezaměřování neboli necílení na spotřebitele dané země.³⁴⁵ Podle Svantessona je jednodušší zjišťovat, zda podnikatel přijal opatření k tomu, aby se vyhnul uzavírání smluv se spotřebiteli z určitých zemí, než postup dle zaměřovacího testu, jaký známe dnes. Vnitrostátní soud by tak vycházel z domněnky zaměřování činnosti podnikatele na každý stát, ve kterém by spotřebitel byl způsobilý otevřít jeho internetové stránky. V návaznosti na uvedenou domněnku by bylo na podnikateli, zda tuto domněnku zaměřování činnosti vyvrátí např. tím, že se ve skutečnosti snažil vyhnout uzavírání smluv se spotřebiteli z určitých zemí. Soud by tedy zkoumal, zda podnikatel dával jasně najevo, ve kterých státech si nepřeje účastnit se soudních sporů, nebo které právní řády nechce, aby řídily uzavřenou smlouvu. Výhodou této počáteční zátěže pro podnikatele by byla vyšší míra předvídatelnosti.³⁴⁶

Indicie nezaměřování činnosti by mohla být například ve formě prohlášení uvedeném na internetové stránce, že podnikatel nenabízí své zboží nebo služby v určitých státech, nebo interaktivní nabídka států na internetové stránce s vyloučením obchodování ve všech ostatních státech.³⁴⁷ Ovšem realita by musela korespondovat s tímto prohlášením a pokud by navzdory uvedenému prohlášení na internetové stránce nebo interaktivní nabídce států podnikatel uzavíral smlouvy se spotřebiteli z těchto zemí, musel by počítat také s odpovědností plynoucí z uvedeného jednání.

Se Svantessonem souhlasí Chen,³⁴⁸ že by bylo vhodné, a ne nemožné vzít v úvahu test nezaměřování vedle testu zaměřování. Tento test by hledal kroky, které byly podniknuty proto, aby se internetová stránka určitému spotřebiteli vyhýbala. Takovým krokem mohou být např.

---

³⁴⁵ SVANTESSON, D. J. B. Pammer and Hotel Alpenhof – ECJ decision creates further uncertainty about when e-businesses “direct activities” to a consumer’s state under the Brussels I Regulation. *The Computer Law and Security Report*, Elsevier, 2011, roč. 27, č. 3, ISSN 0267-3649, s. 298 až 304.

³⁴⁶ Ibid.

³⁴⁷ OREN, Joakim S.T. International Jurisdiction Over Consumer Contracts in e-Europe. *The International and comparative law quarterly*. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2003, roč. 52, č. 3, s. 665 až 695. ISSN 0020-5893.

³⁴⁸ CHEN, Zhen. Internet, consumer contracts and private international law: what constitutes targeting activity test?. *Information & Communications Technology Law* [online]. Routledge, 2021. ISSN 1360-0834. Dostupné z <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/13600834.2021.2018760> [citace k 20.3.2023].

geolokační technologie, které znemožňují určitým uživatelům přístup na internetové stránky ve snaze zabránit dostupnosti těchto internetových stránek spotřebitelům v určitých státech světa.³⁴⁹

Chen odkazuje na čínskou úpravu mezinárodního práva soukromého,³⁵⁰ které se inspirovalo čl. 6 Řím I a přitom finální verze přijala od evropského práva odlišný přístup, jelikož klade větší důraz na negativní indicie zaměřování.³⁵¹ Podle Chena je vhodnější kombinovat oba testy z důvodu dnešní globalizace a digitalizace. Zaměřovací test zajišťuje, že je chráněn pouze pasivní spotřebitel, na kterého se aktivní podnikatel zaměřoval. Naopak test nezaměřování zajišťuje, že není chráněn aktivní spotřebitel, který uzavřel smlouvu s pasivním podnikatelem.³⁵²

Zmíněné technologie umožňující zeměpisné blokování ohrožují nekonečnost internetu, a tak podle Svantessona je koncept zaměřovacího testu poněkud archaický a zbytečný.³⁵³ Myslím si, že dává smysl použít technologii na internetové stránce, jež zabrání přístupu spotřebitelům ze států, na které se podnikatel zaměřovat nechce, a vyhnout se tak zkoumání indicí v podobě užitého jazyka, nebo např. uvedeného telefonního čísla s předvolbou.

Uvedené řešení by bylo praktické, pokud by od 3. prosince 2018 nebylo účinné nařízení, které zakazuje zeměpisné blokování v rámci vnitřního trhu.³⁵⁴ EU usiluje o odstranění státních hranic mezi jednotlivými členskými státy, které by omezovaly volný pohyb zboží, služeb, osob nebo kapitálu, a tak by bylo nelogické tyto hranice zachovávat v internetovém prostředí. Takto argumentuje odůvodnění uvedeného nařízení, podle kterého je nutné zajištění volného pohybu zboží a služeb k uskutečnění plného potenciálu vnitřního trhu. Nařízení výslovně uvádí podnikatele s internetovými obchody, které znemožňují spotřebitelům některých členských států

---

³⁴⁹ SVANTESSON, Dan Jerker B. Time for the Law to Take Internet Geolocation Technologies Seriously. *Journal of Private International Law*, 2012, s. 485. ISSN 1744-1048. Dostupné z <https://www.researchgate.net/publication/263346552> *Time for the Law to Take Internet Geolocation Technologies Seriously* [citace k 20.3.2023].

³⁵⁰ Spotřebitelé podle čínského mezinárodního práva jsou chráněni pouze v kolizních normách.

³⁵¹ CHEN, Zhen. Jurisdiction and choice of law rules over electronic consumer contracts: The nexus between the concluded contract and the targeting activity. *Maastricht journal of European and comparative law* [online]. London, England: SAGE Publications, 2022, roč. 29, č. 3, s. 328 až 350. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1023263X221090352> [citace k 20.3.2023].

³⁵² CHEN, Zhen. Electronic Consumer Contracts and Private International Law: Combining Targeting Test with Dis-targeting Test, *the European Association of Private International Law*, 2022, dostupné z <https://eapil.org/2022/01/24/electronic-consumer-contracts-and-private-international-law-combining-targeting-test-with-dis-targeting-test/> [citace k 20.3.2023].

³⁵³ Ibid.

³⁵⁴ Nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES (dále jen „nařízení o neoprávněném zeměpisném blokování“).

přístup, což je jedna z příčin přijetí tohoto nařízení.³⁵⁵ Dále body 12, 13 a 26 odůvodnění a čl. 1 odst. 6 nařízení jsou důležité pro účely této práce, jelikož explicitně vyjadřují vztah mezi pojmem zaměřování činnosti a tímto nařízením. Dodržováním pravidel stanovených tímto nařízením, tj. mimo jiné neblokováním internetových stránek, nemá být vykládáno tak, že se podnikatel zaměřuje na členský stát spotřebitele. Tímto vzal unijní zákonodárce vítr z plachet možnému konceptu opaku zaměřovacího testu a my se musíme smířit s obtížemi, které test zaměřování představuje. Zastávám ovšem názor, že vnitrostátní soudy při zkoumání indicií, podle kterých se podnikatel zaměřuje na určitý stát, by měly vzít v potaz také indicie, pomocí kterých se podnikatel snaží vyhnout určitému státu.

6.6 Shrnutí

Lze shrnout, že pojem zaměřování činnosti v nařízeních definovaný není. Z uvedených rozsudků SDEU vyplývá, že pouhá dostupnost internetové stránky neznamena, že podnikatel zaměřuje své činnosti do určitého státu. K tomu, aby činnost byla posouzena jako zaměřující, musí podnikatel projeviti vůli uzavírat smlouvy se spotřebiteli určité země.³⁵⁶ Internetové stránky lze otevřít kdekoli na světě a totéž platí o reklamě, na kterou lze na internetu narazit v jakémkoliv státě. Je proto nezbytné podívat se na skutečný obsah internetové stránky nebo konkrétní reklamy. Pojem zaměřování činnosti je sporný a jednoduše jej lze interpretovat i jinými způsoby.³⁵⁷ Rozsudek ve věci Peter Pammer a Hotel Alpenhof je stěžejní co do výkladu pojmu zaměřování činnosti a zavedl pravidlo zkoumání zaměřování činnosti podle demonstrativního výčtu indicií. Není potřeba, aby byly vždy splněny všechny vyjmenované indicie, a navíc mezi nimi neexistuje hierarchie. Významnější je celkové objektivní posouzení okolností, a proto absence jedné indicie může nahradit indicie jiná.³⁵⁸ Rozhodnutí českých soudů ukázala, že indicii lze najít například v zápisu do evidence o poskytování určitých služeb,³⁵⁹ nebo v jednání představujícím odkázání spotřebitele do jiného státu, ve kterém může s podnikatelem uzavřít smlouvu.³⁶⁰

---

³⁵⁵ Ibid., bod 1 odůvodnění.

³⁵⁶ Rozsudek Soudního dvora EU (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010, spojené věci C-585/08 a C-144/09, bod 75.

³⁵⁷ RAGNO, F. (2020) in op. cit. pozn. 35, s. 171.

³⁵⁸ CHEN, Zhen. Internet, consumer contracts and private international law: what constitutes targeting activity test?. *Information & Communications Technology Law* [online]. Routledge, 2021. ISSN 1360-0834. Dostupné z <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/13600834.2021.2018760> [citace k 20.3.2023].

³⁵⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. května 2020, sp. zn. 30 Cdo 2084/2019.

³⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. října 2021, sp. zn. 23 Cdo 823/2020.

Další uvedené rozsudky SDEU v kapitole 6.3 pomohly konkrétnějšímu vymezení tohoto pojmu. Bylo potvrzeno, že k aplikaci zvláštních ustanovení podle čl. 6 odst. 1 Řím I a čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis není vyžadováno uzavření smlouvy na dálku, ačkoli se z bodu 24 odůvodnění Řím I může zdát závěr opačný.³⁶¹ V dalších rozsudcích pak SDEU pokračoval ve své „restriktivní“ rétorice, když rozšířil spotřebitelskou ochranu i na aktivního spotřebitele, jelikož není vyžadována příčinná souvislost mezi prostředkem použitým k zaměřování činnosti a uzavřením smlouvy.³⁶² Poslední rozsudek rozšířil oblast smluv, které spadají do zaměřovací činnosti podnikatele, a to tak, že se spotřebitelská ochrana užije také na smlouvu, která se spotřebitelskou smlouvu vykazuje znaky totožnosti uvedené v rozsudku.³⁶³

SDEU se i v novějších rozsudcích věnoval výše uvedeným ustanovením. Soud např. definoval pojem profesionální nebo podnikatelská činnost, kterou nechápe pouze jako samostatně výdělečnou činnost, nýbrž také jako činnost závislou.³⁶⁴ Soud také uvedl řešení, v jakém státě žalovat migrujícího spotřebitele, jelikož toto řešení bylo sporné, pokud spotřebitelská smlouva spadala pod čl. 17 odst. 1 písm. c).³⁶⁵ Uvedená rozhodnutí jsem se rozhodl uvést v dřívějších kapitolách, ve kterých vykazovaly větší spojitost s tématy.

Narizení o neoprávněném zeměpisném blokování se snaží o větší ochranu spotřebitele a aby nebyl diskriminován na základě státní příslušnosti nebo místa bydliště. Na druhou stranu lze polemizovat o tom, jestli uvedená úprava spíše nesnižuje ochranu spotřebiteli ve smlouvách s mezinárodním prvkem.³⁶⁶ Spotřebitel může na internetovou stránku podnikatele narazit kdekoli v EU a nemusí se být vědom skutečnosti, že podnikatel svou činnost nezaměřuje na stát, ve kterém má tento spotřebitel bydliště.

I když již nelze uvažovat o užití blokačních technologií, které by znemožňovaly přístup spotřebitelům v některých členských státech, podnikatel má ale svobodnou vůli a měl by mít možnost vybrat si spotřebitele, se kterými bude jednat a uzavírat smlouvy. Bylo by proto vhodné, a ne nemožné, vzít v úvahu také test nezaměřování vedle testu zaměřování. Tento test by nezkoumal, jaké indicie internetová stránka obsahuje ve prospěch zaměřování činnosti podnikatele, nýbrž

---

³⁶¹ Rozsudek Soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 6. září 2012, věc C-190/11.

³⁶² Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 17. září 2013, věc C-218/12.

³⁶³ Rozsudek Soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 23. prosince 2015, věc C-297/14.

³⁶⁴ Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 20. října 2022, věc C-604/20 uvedený v kapitole 2.2.

³⁶⁵ Usnesení Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 3. září 2020, věc C-98/20 uvedené v kapitole 5.4.

³⁶⁶ Srov. ASENSIO, Pedro de Miguel. *Conflict of laws and the internet*. Northampton: Edward Elgar Publishing, 2020, ISBN 978-1-78811-081-5, s. 81.

hledal by kroky, které byly podniknuty proto, aby se internetová stránka určitému spotřebiteli vyhýbala.

Závěr

Rozhodné právo smluvních závazků je mimo jiné upraveno v nařízení Řím I, které je díky své univerzálnosti ve většině případů aplikováno českými soudy. Právní normy určující pravomoc soudu v oblasti smluvních závazků pak obsahuje především nařízení Brusel I bis. Ač by se toto nařízení mělo aplikovat primárně jen na žalované s bydlištěm na území EU, jeho aplikační působnost je širší, zejména u spotřebitelských smluv. Spotřebitel je chráněn ochrannými ustanoveními, která zasahují také do mezinárodního práva soukromého, přičemž poměrně bohatou úpravu pro spotřebitele obsahují obě uvedená nařízení.

K tomu, aby mohly být ochranné normy pro spotřebitele aplikovány, musí být splněny podmínky uvedené v nařízeních Řím I a Brusel I bis. Právní normy na ochranu spotřebitele sice poskytují výhodnější postavení spotřebiteli, ovšem na úkor podnikatele, který musí počítat se sudištěm ve státě bydliště spotřebitele nebo s právním řádem státu obvyklého bydliště spotřebitele jako rozhodným právem smlouvy. Ačkoli by tyto normy měly být vykládány restriktivně, SDEU prostřednictvím judikatury vykládá ustanovení týkající se spotřebitelské smlouvy dlouhodobě extenzivně.

Práci lze pomyslně rozdělit na tři části, ve kterých postupně odpovídám na otázky položené v úvodu. První čtyři kapitoly pojednávají o tom, na jaké smlouvy dopadá ochrana stanovená v čl. 6 Řím I a čtvrtém oddíle Brusel I bis a jak se tato ochrana projevuje. Z vymezení definice spotřebitele a podnikatele lze vyvodit, že SDEU pojímá spotřebitele docela široce. Postavení spotřebitele může být příznáno také osobě, která je informovaná, která je ekonomicky silná a která má zkušenosti v dané oblasti. Naopak ale dochází k užšímu výkladu např. u kombinovaných smluv, ve kterých soud stále trvá na zanedbatelném podnikatelském účelu k přiznání ochrany. Právní úpravu spotřebitelských smluv podle Řím I a Brusel I bis bych hodnotil jako komplikovanou a v určitých situacích kontroverzní, jelikož speciální režim ochrany dopadá také na osoby, jež ochranu z logiky věci nepotřebují, a podnikatel je v každém dalším rozhodnutí SDEU upozadován čím dál silnější spotřebitelskou ochranou. V kapitolách 3 a 4 lze spatřit kontrast mezi obecnými pravidly stanovenými v nařízeních Řím I a Brusel I bis a pravidly pro spotřebitelské smlouvy. Ochranná ustanovení jsou nastavena tak, že spotřebitel může počítat s jistotou rozhodného práva a pravomocí soudu státu, ve kterém má (obvyklé) bydliště. Z toho vyplývá, že spotřebitelovo očekávání je chráněno a předpokládá se, že toto právo zná a nezalekne se sporu, protože jej bude moci zahájit u svého soudu. Na druhou stranu by se nemělo zapomínat na to, že pro spotřebitele může být výhodnější právo obvyklého bydliště podnikatele, které stanoví

vyšší spotřebitelskou ochranu nebo soudy ve státě sídla podnikatele, které jsou efektivnější a nabízejí kvalitnější soudní řízení.

Pátá kapitola se věnuje druhé položené otázce a zjišťuje, jak se řeší situace v případě změny bydliště či neznámého bydliště spotřebitele po uzavření smlouvy. Zatímco změna obvyklého pobytu spotřebitele by v praxi neměla činit problém, řešení soudů a teoretiků nebylo jednotné v situacích, kdy po uzavření smlouvy spotřebitel změnil bydliště do jiného státu. Obvyklý pobyt, jako hraniční určovat, musí být vykládán autonomně a stanoven pevně k určitému okamžiku, a tak je stanoven k okamžiku uzavření smlouvy. Vymezení bydliště je naopak ponecháno na právních rádech členských států a spotřebitel by měl být žalován vždy ve státě, ve kterém má své aktuální bydliště. To je také potvrzeno nedávným usnesením SDEU ve věci mBank, v němž soud potvrdil, že bydliště podle čl. 18 odst. 2 Brusel I bis je myšleno jako bydliště ke dni podání žaloby, nikoli ke dni uzavření smlouvy. Ačkoli soud rozhodoval v situaci, kdy podnikatel provozoval profesionální nebo podnikatelskou činnost, je podle mého názoru nutné brát v potaz závěr také na situaci, kdy podnikatel zaměřoval tuto činnost na stát bydliště spotřebitele k okamžiku uzavření smlouvy. SDEU tak pokračuje skrze usnesení ve věci mBank v přehnané spotřebitelské politice bez ohledu na právní jistotu podnikatele. Další problematickou situací je neznámé bydliště spotřebitele. V důležitém rozsudku ve věci Lindner se SDEU rozhodl brát v úvahu poslední známé bydliště, a tak zajistil určitou rovnováhu spravedlnosti ve prospěch podnikatele.

Pojem zaměřování činnosti je předmětem závěrečné kapitoly a uzavírá tak práci zodpovězením poslední úvodní otázky. Tento pojem se, po řadě vydaných rozhodnutí SDEU, zdá být konkrétnější, přestože jeho výklad a aplikace jsou stále poměrně komplikované. Pro posuzování zaměřování činnosti je vždy důležité vzít v úvahu konkrétní celkovou situaci a zjistit skutečný obsah internetové stránky. Soud poskytl demonstrativní výčet indicií, které mohou být nápomocny pro vnitrostátní soudy. SDEU zaujal postoj extenzivního výkladu pojmu zaměřování činnosti a ve všech uvedených rozhodnutích v kapitole 6.3 tak rozhodl ve prospěch spotřebitele. Extenzivnost výkladu lze ukázat na situaci, ve které byla přiznána ochrana aktivnímu spotřebiteli, jelikož není vyžadována příčinná souvislost mezi prostředkem užitým k zaměřování činnosti a uzavřením smlouvy. Nebo také na situaci, v níž byla spotřebitelská ochrana přiznána ve smlouvě, jež vykazuje totožné znaky se smlouvou spotřebitelskou, dříve uzavřenou. Spotřebitelé se mohou spolehnout na ochranu, pokud smlouvu uzavřou na dálku, ale také osobně bez ohledu na místa uzavření smlouvy. Jak jsem uvedl v kapitole 6.5, existují i jiné možnosti, jak rozhodovat o zaměřování činnosti podnikatele, a myslím si, že by bylo vhodné vzít je v úvahu. Jedná se o doplnění

zaměřovacího testu o test nezaměřování, pomocí kterého by vnitrostátní soudy zjišťovaly, zda podnikatel učinil kroky pro to, aby necílil na spotřebitele z některé země. Pro posouzení nezaměřování již dnes nemůže sloužit geolokační technologie, která zabraňuje spotřebitelům z určité země vstupu na internetovou stránku, jelikož takový postup je zakázán nařízením o neoprávněném zeměpisném blokování.

Seznam použitých zkratek

Brusel I	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Brusel I bis	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Brusel II bis	Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000
Bruselská úmluva	Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech z roku 1968
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
Jenardova zpráva	Zpráva k Úmluvě o příslušnosti soudů a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (uzavřené v Bruselu dne 27. 9. 1968) od P. Jenarda
Luganská úmluva II	Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech z roku 2007
Nařízení Brusel I	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Nařízení Brusel I bis	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Nařízení Řím I	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy
Nařízení Řím II	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy
Nařízení o neoprávněném zeměpisném blokování	Nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES
Obč. zák.	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
Občanský soudní řád	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
Rozsudek ve věci Gruber	Rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 20. ledna 2005, věc C-464/01
Rozsudek ve věci Lindner	Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. listopadu 2011, věc C-327/10
Rozsudek ve věci Peter Pammer a Hotel Alpenhof	Rozsudek Soudního dvora EU (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010, spojené věci C-585/08 a C-144/09
Rozsudek ve věci Shearson Lehman Hutton	Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 19. ledna 1993, věc C-89/91

Řím I	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy
Řím II	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy
Římská úmluva	Úmluva 80/934/EHS o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy
Soudní dvůr EU	Soudní dvůr Evropské unie
Schlosserova zpráva	Zpráva k Přístupové smlouvě a k Protokolu o jejím výkladu soudním dvorem EU od P. Schlossera
Směrnice o právech spotřebitelů	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Spojené království	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
Usnesení ve věci mBank	Usnesení Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 3. září 2020, věc C-98/20
Zákon o mezinárodním právu soukromém	Zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém
ZMPS	Zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém
Zpráva Giuliano-Lagarde	Zpráva k Úmluvě o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy od profesorů M. Giuliano a P. Lagarde

Seznam použitých zdrojů

1 Seznam použité literatury

ALFONSO-LUIS, Calvo Caravaca., Andrea. BONOMI, Javier. CARRASCOSA GONZALEZ, et al. MAGNU. *Rome I Regulation - Commentary*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt, 2016. ISBN 978-3-504-08006-8.

ASENSIO, Pedro de Miguel. *Conflict of laws and the internet*. Northampton: Edward Elgar Publishing, 2020. ISBN 978-1-78811-081-5.

BAR, Christian von a Eric M. CLIVE. *Principles, definitions and model rules of European private law: draft common frame of reference (DCFR)*. Munich: Sellier-European Law Publishers, 2009. ISBN 978-3-86653-097-3.

BASEDOW, Jürgen, Giesela RÜHL, Franco FERRARI a Pedro A. de MIGUEL ASENSIO. *Encyclopedia of private international law*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2017. ISBN 978-1-78254-722-8.

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Římská úmluva a Nařízení Řím I: komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého: vydání k 17.12.2009*. V Praze: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-176-5.

BRIGGS, Adrian. *The conflict of laws*. 4. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2019. ISBN 978-0-19-884523-2.

BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš, FIŠEROVÁ, Zuzana, HORÁK, Pavel, PTÁČEK, Lubomír, SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-528-2.

BŘÍZA, Petr. Internetové obchody: kdy může spotřebitel žalovat zahraničního internetového obchodníka doma?. *EU Právní novinky*, 2011, č. 3, s. 6-7.

BŘÍZA, Petr. *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě*. V Praze: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-606-0.

COMBA, María C. *The law applicable to cross-border contracts involving weaker parties in EU private international law*. Switzerland: Springer International Publishing, 2021. ISBN 978-3-030-61481-2.

DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9.

FERRARI, Franco a Stefan LEIBLE. *Rome I regulation: the law applicable to contractual obligations in Europe*. München: Sellier-European Law Publishers, 2009. ISBN 978-3-86653-115-4.

FERRARI, Franco. *Concise Commentary on the Rome I Regulation*. 2. vydání. Cambridge: Cambridge University Press, 2020. ISBN 978-1-108-49767-1.

HAVELKA, Libor. Migrující spotřebitelé a určení mezinárodní příslušnosti v kontextu nařízení Brusel I bis. *Právní rozhledy*, Nakladatelství C.H. Beck, 2016, roč. 24, č. 18, s. 625 až 631.

HAVELKA, Libor, KONDELOVÁ, Alžbeta, PAVEL, Aleš, ŠIPULOVÁ, Katarína. Aplikace práva EU v rozhodovací praxi českých civilních soudů v letech 2009–2011. *Právní rozhledy*, 2014, č. 10, s. 370 až 380.

HILL, Jonathan. *Cross-border consumer contracts*. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-927654-7.

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-535-0.

KORYNTOVÁ, Tereza, ŠIMEK, Jiří, PRAŽÁK, Pavel. Mezinárodní pravomoc soudů ve sporech proti spotřebiteli. *Právní rozhledy*, 2016, č. 8, s. 283-289.

KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-550-0.

KYSELOVSKÁ, Tereza, ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kol. Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti: analýza rozhodnutí dle nařízení Brusel Ibis. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. ISBN 978-80-210-7770-6.

MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI. *Brussels Ibis regulation: commentary*. München: Sellier European Law Publishers, 2016. European commentaries on private international law, v. 1. ISBN 978-3-504-38480-7.

MERENDA, David, SIMON, Rita. *Spotřebitel finančních služeb a retailový investor*. *Obchodněprávní revue*, 2020, č. 1, s. 31-38.

NYGH, Peter. *Autonomy in international contracts*. Oxford: Clarendon Press, 1999. ISBN 0-19-826270-1.

OREN, Joakim S.T. International Jurisdiction Over Consumer Contracts in e-Europe. *The International and comparative law quarterly*. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2003, roč. 52, č. 3, s. 665 až 695. ISSN 0020-5893.

PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-504-6.

PFEIFFER, Magdalena. *Kritérium obvyklého pobytu v mezinárodním právu soukromém*. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-84-7.

PFEIFFER, Magdalena, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-764-1.

PLENDER, Richard a Michael WILDERSPIN. *The European Private International Law of Obligations*. 3. vydání. London: Sweet & Maxwell, 2009. ISBN 978-0-421-95490-8.

RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm - Vydavatelství a nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-87713-18-1.

REQUEJO ISIDRO, Marta. *Brussels I bis: a commentary on Regulation (EU) No 1215/2012*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2022. ISBN 978-1-78990-816-9.

Rekodifikace obchodního práva – pět let poté. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-426-5.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Klára DRLIČKOVÁ, Tereza KYSELOVSKÁ a Jiří VALDHANS. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-123-3.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Klára DRLIČKOVÁ, Tereza KYSELOVSKÁ a Jiří VALDHANS. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-699-1.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Instituty českého mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-501-7.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda, VALDHANS, Jiří. Nařízení č. 44/2001 (ES), o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Pravomoc základní, pravomoc alternativní. *Právní fórum*, 2005, č. 4, s. 121.

STANĚK, Jan, STEHLÍK, Ondřej. Mezinárodní příslušnost ve spotřebitelských věcech dle Nařízení „Brusel I.“. *Obchodněprávní revue*, 2013, č. 3, s. 71-75.

SVANTESSON, D. J. B. Pammer and Hotel Alpenhof – ECJ decision creates further uncertainty about when e-businesses “direct activities” to a consumer’s state under the Brussels I Regulation. *The Computer Law and Security Report*, Elsevier, 2011, roč. 27, č. 3, ISSN 0267-3649, s. 298 až 304.

TANG, Zheng Sophia. *Electronic consumer contracts in the conflict of laws*. Second edition. Oxford: Hart Publishing, 2015. ISBN 978-1-84946-691-2.

THIEDE, Thomas a Judith SCHACHERREITER. The Recent Shift from the Passive to the Active Consumer. *Austrian law journal*. Universität Graz, 2015, roč. 2, č. 1, s. 23 až 31.

2 Seznam použitých internetových zdrojů

CASTELLANOS RUIZ, Mª José. El foro de consumidores: comentarios a la sentencia del TJUE de 23 de diciembre de 2015, Rüdiger Hobohm c. Benedikt Kampik Ltd & Co. Kg y otros, c-297/14 Jurisdiction in respect of consumer contracts. *Cuadernos de derecho transnacional* [online]. 2017, roč. 9, č. 2, s. 641 až 649. ISSN 1989-4570. Dostupné z: <https://e-revistas.uc3m.es/index.php/CDT/article/view/3893> [citace k 20.03.2023].

GARCIMARTIN ALFEREZ, Francisco J. The Rome I Regulation: Much ado about nothing?. *The European Legal Forum*, 2008, 2, s. I-71, dostupné z: <http://www.simons-law.com/library/pdf/e/884.pdf> [citace k 20.03.2023].

CHEN, Zhen. Electronic Consumer Contracts and Private International Law: Combining Targeting Test with Dis-targeting Test, *the European Association of Private International*

Law, 2022, dostupné z <https://eapil.org/2022/01/24/electronic-consumer-contracts-and-private-international-law-combining-targeting-test-with-dis-targeting-test/> [citace k 20.03.2023].

CHEN, Zhen. Internet, consumer contracts and private international law: what constitutes targeting activity test?. *Information & Communications Technology Law* [online]. Routledge, 2021. ISSN 1360-0834. Dostupné z <https://www.tandfonline.com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1080/13600834.2021.2018760> [citace k 20.03.2023].

CHEN, Zhen. Jurisdiction and choice of law rules over electronic consumer contracts: The nexus between the concluded contract and the targeting activity. *Maastricht journal of European and comparative law* [online]. London, England: SAGE Publications, 2022, roč. 29, č. 3, s. 328 až 350. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1023263X221090352> [citace k 20.03.2023].

KYSELOVSKÁ, T. v: KYSELOVSKÁ, Terezá. Příslušnost soudů ve sporech vyplývajících ze spotřebitelských smluv. *Revue pro právo a technologie* [online]. 2013, roč. 4, č. 8, str. 47, dostupné z <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5007/pdf> [citace k 20.03.2023].

Návrh bruselského nařízení Rady (ES) o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, předložený Komisí, 14. července 1999, s. 16, dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:f1e48993-a6ad-46c2-8acf-9e6e00321d8b.0008.02/DOC_2&format=PDF [citace k 20.03.2023].

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy. Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005PC0650&from=EN> [citace k 20.03.2023].

SVANTESSON, Dan Jerker B. Time for the Law to Take Internet Geolocation Technologies Seriously. *Journal of Private International Law*, 2012, s. 485. ISSN 1744-1048. Dostupné z https://www.researchgate.net/publication/263346552_Time_for_the_Law_to_Take_Internet_Geolocation_Technologies_Seriously [citace k 20.03.2023].

VOLKER, B. Rome I Regulation a—Mostly—Unified Private International Law of Contractual Relationships within—Most—of the European Union. *Journal of Law and Commerce*, 2011 roč. 29, č. 2, s. 238. ISSN 0733-2491. Dostupné z <http://jlc.law.pitt.edu/ojs/jlc/article/view/3> [citace k 20.03.2023].

3 Seznam použitých právních předpisů

Právní předpisy České republiky

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů.

Právní předpisy Evropské unie

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy.

Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES.

Nařízení Rady (EU) 2019/1111 ze dne 25. června 2019 o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů.

Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.

Smlouva o fungování Evropské unie.

Úmluva 80/934/EHS o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy.

Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech z roku 1968.

Mezinárodní právní předpisy

Dohoda mezi Evropským společenstvím a Dánským královstvím o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úřední věstník EU, 16. listopadu 2005, L299/62).

Dohoda mezi Evropským společenstvím a Dánským královstvím o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. (Úřední věstník EU, 21. 3. 2013, L 79/4).

Dohoda o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. C 66I, 19.2.2019).

Dvoustranná smlouvu mezi Československou socialistickou republikou a Mongolskou lidovou republikou o poskytování právní pomoci a o právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech (Ulánbátar, 15. října 1976), jež byla vyhlášena pod č. 106/1978 Sb.

Vídeňská úmluva o smluvním právu ze dne 4. září 1987 (Vyhláška č. 15/1988 Sb.).

Vídeňská úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží ze dne 11. dubna 1980 (Sdělení č. 160/1991 Sb.).

Úmluva z 9. 10. 1978 o přistoupení Dánska, Irska a Spojeného království k Úmluvě o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1978, L 304).

Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech z roku 2007 (Luganská úmluva II).

4 Seznam použité judikatury

Judikatura Soudního dvora EU

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 21. června 1978, C-150/77.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. června 1992, C-26/91.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 19. ledna 1993, věc C-89/91.

Rozsudek Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 3. července 1997, věc C-269/95.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 27. dubna 1999, věc C-99/96.

Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 22. listopadu 2001, spojené věci C-541/99 a C-542/99.

Rozsudek Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 1. října 2002, věc C-167/00.

Rozsudek Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 11. července 2002, věc C-96/00.

Rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 20. ledna 2005, věc C-27/02.

Rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 20. ledna 2005, věc C-464/01.

Rozsudek Soudního dvora EU (velkého senátu) ze dne 1. března 2005, věc C-281/02.

Rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 15. února 2007, věc C-292/05.

Rozsudek Soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 6. března 2008, věc C-98/07.

Rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 14. května 2009, věc C-180/06.

Rozsudku Soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 20. května 2010, věc C-111/09.

Rozsudek Soudního dvora EU (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010, spojené věci C-585/08 a C-144/09.

Rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 22. prosince 2010, věc C-497/10.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. listopadu 2011, věc C-327/10.

Rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 15. března 2012, věc C-292/10.

Rozsudek Soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 6. září 2012, věc C-190/11.

Rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 14. března 2013, věc C-419/11.

Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 17. září 2013, věc C-218/12.

Rozsudek Soudního dvora EU (osmého senátu) ze dne 14. listopadu 2013, C-478/12.

Rozsudek Soudního dvora EU (devátého senátu) ze dne 5. prosince 2013, věc C-508/12.

Rozsudek Soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 23. prosince 2015, věc C-297/14.

Rozsudek soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 21. ledna 2016, spojené věci C-359/14 a C-475/14.

Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 28. července 2016, věc C-191/15.

Rozsudek Soudního dvora EU (pátého senátu) ze dne 8. června 2017, věc C-54/16.

Rozsudek Soudního dvora EU (druhého senátu) ze dne 9. března 2017, věc C-551/15.

Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 25. ledna 2018, věc C-498/16.

Rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 15. listopadu 2018, věc C-308/17.

Rozsudek Soudního dvora EU (prvního senátu) ze dne 3. října 2019, věc C-208/18.

Rozsudek Soudního dvora EU (čtvrtého senátu) ze dne 2. dubna 2020, věc C-500/18.

Usnesení Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 3. září 2020, věc C-98/20.

Rozsudek Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 10. prosince 2020, věc C-774/19.

Rozsudek Soudního dvora EU (šestého senátu) ze dne 30. září 2021, věc C-296/20.

Rozsudek Soudního dvora EU (třetího senátu) ze dne 20. října 2022, věc C-604/20.

Judikatura českých soudů

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. února 2004, sp. zn. 32 Odo 374/2003.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. června 2005, sp. zn. 30 Cdo 444/2004.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. srpna 2008, sp. zn. 32 Cdo 3895/2007.

Usnesení Okresního soudu v Chebu ze dne 10. května 2007, sp. zn. 15 C 45/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. listopadu 2010, sp. zn. 21 Cdo 200/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. května 2011, sp. zn. 33 Cdo 2485/2008.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. července 2011, sp. zn. 32 Cdo 1401/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2011, sp. zn. 30 Cdo 2244/2011.

Usnesení Okresního soudu v Hodoníně ze dne 20. března 2012, sp. zn. 4 C 334/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2013, sp. zn. 30 Cdo 1022/2013.

Usnesení Okresního soudu Praha-západ ze dne 9. prosince 2013, sp. zn. 18 C 189/2013.

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 13. března 2014, sp. zn. 30 Co 107/2014.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. června 2014, sp. zn. 30 Nd 25/2014.

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 28. dubna 2015, sp. zn. 27 Co 155/2015.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2016, sp. zn. 30 Cdo 1050/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. května 2017, sp. zn. 23 Cdo 5790/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. listopadu 2019, sp. zn. 30 Cdo 3918/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. května 2020, sp. zn. 30 Cdo 2084/2019.

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. července 2020, sp. zn. 42 Cm 242/2015.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. února 2021, sp. zn. 5 Cmo 205/2020.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. srpna 2021, sp. zn. 1 Nc 2340/2021.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. října 2021, sp. zn. 23 Cdo 823/2020.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. května 2022, sp. zn. 39 Co 189/2022.

5 Seznam ostatních zdrojů

JENARD, P. Zpráva k Úmluvě o příslušnosti soudů a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (uzavřené v Bruselu dne 27. 9. 1968), Úř. věst. 1979 C 59.

SCHLOSSER, P., Zpráva k Přístupové smlouvě a k Protokolu o jejím výkladu soudním dvorem EU, Úř. věst. 1979, C 59.

GIULIANO, M a LAGARDE, P, Zpráva k Úmluvě o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, Úř. věst. C 282.

Stanovisko generálního advokáta F. G. Jacobse ze dne 16. září 2004, věc C-464/01.

Stanovisko generálního advokáta A. Tizzano ze dne 10. listopadu 2005, věc C-234/04.

Stanovisko generální advokátky V. Trstenjak ze dne 18. 5. 2010, spojené věci C-585/08 a C-144/09.

Stanovisko generálního advokáta P. C. Villalóna ze dne 24. května 2012, věc C-190/11.

Stanovisko generálního advokáta P. C. Villalóna ze dne 18. července 2013, věc C-218/12.

Stanovisko generálního advokáta P. C. Villalóna ze dne 23. dubna 2015, věc C-110/14.

Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara ze dne 2. března 2017, věc C-54/16, bod 115.

Stanovisko generálního advokáta G. Pitruzzelly ze dne 15. prosince 2022, věc C-570/21.

Závazkové poměry s mezinárodním prvkem

Abstrakt

Tato práce se zabývá úzkou výsečí závazkových vztahů s mezinárodním prvkem, a to spotřebitelskými smlouvami, které jsou charakteristické zejména stranami smlouvy (spotřebitelem a podnikatelem). Spotřebitelská ochrana zasahuje také do mezinárodního práva soukromého, přičemž stěžejní právní normy na ochranu spotřebitele obsahují zejména nařízení Řím I a Brusel I bis. V této práci vycházím především z těchto nařízení a dále z judikatury Soudního dvora Evropské unie, která závazně vykládá ustanovení vyplývající ze zmíněných nařízení.

Tato práce odpovídá na otázky: (i) Na jaké smlouvy dopadá ochrana stanovená v čl. 6 Řím I a čtvrtém oddíle Brusel I bis a jak se tato ochrana projevuje? (ii) Jak se řeší situace v případě změny bydliště či neznámého bydliště spotřebitele po uzavření smlouvy a (iii) Jaká kritéria jsou rozhodná při posuzování zaměřovací činnosti podnikatele na členský stát, v němž má spotřebitel (obvyklé) bydliště?

Práce je rozdělena do šesti kapitol. V první kapitole se věnuji vymezení základních pojmů: závazkový poměr, mezinárodní prvek a spotřebitelská smlouva. V druhé kapitole se blíže zabírám vymezením subjektů spotřebitelské smlouvy, jimiž jsou spotřebitel a podnikatel. Třetí a čtvrtá kapitola pojednávají o rozhodném právu a jurisdikci smluvních závazkových poměrů, a zvláště o spotřebitelské smlouvě. V těchto kapitolách jsou tak reflektovány projevy spotřebitelské ochrany. Pátá kapitola se týká obvyklého pobytu, bydliště spotřebitele a situací, které nastávají v případě, že spotřebitel změní bydliště po uzavření smlouvy. Jedná se zejména o problematiku změny bydliště spotřebitele a neznámého bydliště spotřebitele po uzavření smlouvy, ale před podáním žaloby. Předmětem poslední kapitoly je výklad a analýza pojmu zaměřování činnosti podnikatele, uvedeného v čl. 6 Řím I a čl. 17 Brusel I bis. V této kapitole rozebírám předmětnou judikaturu Soudního dvora Evropské unie a možný koncept používání testu nezaměřování.

Klíčová slova: [spotřebitelská smlouva, nařízení Řím I, nařízení Brusel I bis]

Obligations involving an international element

Abstract

This thesis deals with a narrow section of contractual obligations involving an international element, namely consumer contracts, which are characterized mainly by the parties to the contract (consumer and entrepreneur). Consumer protection also intervenes in private international law, with the Rome I regulation and Brussels I bis regulations being the main legal norms for consumer protection. In this work, I am mainly based on these regulations and also on the case law of the Court of Justice of the European Union, which bindingly interprets the provisions resulting from these regulations.

This work answers questions: (i) Which contracts are covered by the protection provided for in Article 6 of the Rome I regulation and the section 4 of the Brussels I bis regulation and how does this protection manifest itself? (ii) How is the situation resolved in case of a change of a domicile or an unknown domicile of the consumer after the conclusion of the contract and (iii) what criteria are decisive when assessing the targeting activity of the entrepreneur on the Member State in which the consumer has habitual residence or domicile?

The work is divided into six chapters. In the first chapter, I define basic terms: the obligation, the international element and the consumer contract. In the second chapter, I focus more closely on the subjects of the consumer contract, which are the consumer and the entrepreneur. The third and fourth chapters discuss the applicable law and jurisdiction of contractual obligations, and especially consumer contracts, reflecting the manifestations of consumer protection. The fifth chapter refers to the habitual residence, domicile of the consumer and situations that arise in the event that the consumer changes domicile after the conclusion of the contract. This mainly concerns the issue of a change of domicile of the consumer and the consumer's unknown domicile after the conclusion of the contract, but before the filing of the lawsuit. The subject of the last chapter is the interpretation and analysis of the concept of directing of the entrepreneur's activity to the Member State of consumer's habitual residence or domicile referred to in Article 6 Rome I regulation and Article 17 Brussels I bis regulation. In this chapter, I analyse the relevant jurisprudence of the Court of Justice of the European Union and the possible concept of using the non-targeting test.

Key words: [consumer contract, Rome I regulation, Brussels I bis regulation]